

VETO

Weekblad. Jaargang 9, '82-'83.
Nr. 30, dd. 27 mei 1983.

V.u. Marcel Meeus, Van Even-
straat 2D, 3000 Leuven.
Tel.: 016/22 44 38.

Redakties steeds op vrijdag
tussen 16.00 en 19.00 uur (open
voor ieder) op 't Stuc, Van
Evenstraat 2D, 1ste verd. Art.
binnen 1 week vóór verschijnen.

Abonnementprijs per jaarg.:
150 fr. (gewoon), 350 fr. (steun)
Te storten op rekening nr. KB
431-0079541-68 t.n.v. ASR-Veto,
Van Evenstr. 2D, Leuven, met
vermelding 'Veto-abonnement'.

VETO AANGEKLAGD VOOR HELING

Het onderzoek van de Leuvense
Raadkamer tegen 2 VETO-mede-
werkers (zie VETO 27 en 28) is op
20 mei jl. uitgelopen op een aan-
klacht wegens heling. De twee
medewerkers moeten zich in prin-
cipe gaan verantwoorden op de
Korrektonale Rechtbank. De twee
betrokkenen hebben echter beroep
aangetekend tegen de uitspraak van
de Leuvense Raadkamer. Wanneer
dit beroep in Brussel zal behandeld
worden is vooralsnog onbekend □

ALGEMENE STUDENTENRAAD

Huurprijsverhoging:

Betaal ze niet!

Op 29 april ll. besliste de Raad voor Studenten-voorzieningen (RvS) om de huurprijzen van de universitaire residenties per 1 oktober van volgend academiejaar te verhogen met 5%. Wat concreet betekent dat iedereen die daar woont volgend jaar 85 tot 172 fr. meer zal moeten betalen, afhankelijk van het inkomen van thuis. Niet zo prettig dus, zeker niet als je weet dat de huur, naast de voeding, de grootste uitgavepost is van een kotstudent. Reden ook voor Sociale Raad om eens te onderzoeken of die verhoging echt wel zo nodig en verantwoord is. Al vlug bleek dit niet zo te zijn en de studenten—delegatie op RvS stemde dan ook unaniem tegen het voorstel. Het heeft niet mogen baten... Te verwachten ook, want door enkel aan de onderhandelingstafel te gaan zitten hebben de studenten op dit vlak nu eenmaal nog weinig verkregen. Tijd om naar andere middelen te grijpen?

waar men dit in 82 maar 3 maanden heeft gekund. Enkel al hierom zal de opbrengst van 83 zeker niet minder zijn dan die van 82. Bovendien is het, wat men noemt, een zachte winter proberen, overal waar het kan, de kosten te drukken. En alhoewel we de universiteit meer onder druk kunnen zetten dan de privé, blijven gebeurtenissen bij de eerste vaak niet onbetekend voor de tweede. Wanneer immers blijkt dat er aan de universiteit volgend jaar kamers zullen zijn aan 3600 fr. per maand, dan zal een kotbaas het wel niet zo erg vinden om zijn prijs ook ergens in die buurt te zetten. Al zal de universiteit dan nog een heleboel kamers verhuuren aan 3160 fr., 2700 fr., 2200 fr. en 1785 fr., dit laatste cijfer zal voor de privé wel niet de aangewezen richtprijs zijn.

Dit maakt ook nog maar eens duidelijk dat het niet altijd zo'n gunstig effect heeft als de universiteit meent aan inkomensherverdeling te moeten doen, in plaats van in degelijke en goedkope huisvesting te voorzien voor iedereen. Dit laatste zou een stap kunnen zijn in de richting van een meer zelfstandig statuut voor studenten.

Niet nodig!

Het is trouwens pas geleden van bij het begin van dit academiejaar dat de

de residenties vorig jaar in feite 2,3 miljoen over hadden, dan komt dat omdat er naar die residenties subsidies zijn gegaan, ook voor de werking ervan. En het zijn juist deze werkings-subsidies die de direktie beginnen te steken, en die ze wil vervangen door huurgelden, alhoewel er financieel gezien geen dwingende reden voor is.

Gezegd wordt dat men voorzichtig moet zijn, beter een potje kan aanleggen voor als de tijden nog verslechteren door toepassing van het wetsvoorstel De Bondt bv., dat een achteruitgang betekent voor de sociale sektor van de unief, of toch zeker voor de studenten die deze dan mee zullen moeten helpen betalen.

Wat Sociale Raad hiervan vindt is dat men beter ook eens voorzichtig zou kunnen zijn voor de studenten, die men telkens verhogingen presenteert. Zowel het personeel als de profen zouden beter de sociale sektor helpen verdedigen, in plaats van nu reeds zelf de weg te gaan vrijmaken voor bovenstaande wetsvoorstellen. Trouwens, heeft men één garantie dat het geld dat hierdoor vrijkomt beter zal besteed worden dan het nu het geval is? Wij denken van niet!

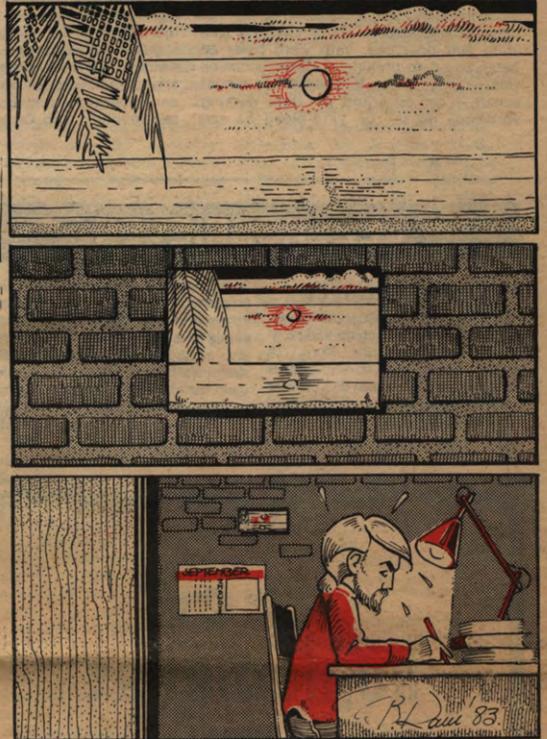
Niet betalen!

Zoveel is duidelijk dat, wil er iets aan deze toestand veranderen, het initiatief hiervoor van de studenten zelf zal moeten komen. En het is ook zo dat de universiteit wel niet op haar stappen zal terugkomen als er alles bij elkaar maar een tiental dwarsliggers zijn die slechts de oude prijzen willen betalen. Bijkomend probleem is nog dat het gewoonlijk de ouders zijn die de huur per overschrijving betalen. Daarom wordt nu al gedacht om vanuit Sociale Raad een brief te schrijven naar alle betrokken ouders, met een soort antwoordbonnetje of zij al dan niet bereid zouden zijn te betalen, of vanaf welk aantal deelnemers zij zo'n akkie het proberen waard achten.

Vooraleer hiermee te beginnen, willen we er echter ook de studenten bij betrekken die op deze residenties wonen. Alle geïnteresseerden, die zich op deze tijd van het jaar nog voor een uurje kunnen vrijmaken, zijn hierbij dus uitgenodigd om op **dinsdag 31 mei om 15u op 't Stuc** (1ste verdiep) een informatievevergadering hierover te komen bijwonen. Eén en ander verplicht ons van er eerder mee te beginnen dan per 1 oktober, en de vakantie is nu eenmaal niet de beste periode om studenten bij elkaar te brengen. Spijts alles dus, probeer toch van er dinsdag bij te zijn.

Noël Herteleer

VETO-MEDEWERKERS MET 'VAKANTIE'

RECHT OP ANTWOORD 'Communicatie of manipulatie'

In VETO nr. 28 van 13 mei 1983 hebben de heren Wim Verhelst en Guido Janssens een zogenaamde 'herziene' bespreking gebracht van het boek *Communicatie of Manipulatie*. Zogenaamd, want over de inhoud van het boek wordt met geen woord gerept. Wel vallen de medewerkers van het boek, ten prooi aan een lastercampagne, waarvan de aanstoker — vanzelfsprekend — strikt anoniem wenst te blijven. Klaarblijkelijk heeft het ongenoegen van één van de stellers van het artikel (VETO van 25/2/83) dat hij de auteurs niet in een of andere strekking kon thuisbrengen, hem ertoe aangezet zonder bronverificatie een eenmalig artikel over te nemen uit *Le Monde*. Dit artikel, waarvan de schrijver in zijn informant op dit ogenblik terechtstaan wegens laster en eeroof, werd hem in de handen gestopt door een persoon die wenst anoniem te blijven.

Wie de werken van de SIRIC en de SIRIM doorgenomen heeft, zal zeker meer op zijn 'qui vive' zijn bij het doornemen van zijn krant of weekblad. In verband met objectieve journalistiek en de alerte reactie ertegenover is volgend boek warm aanbevolen: 'Moeurs journalistiek' door Marie-Odile Delacour en Yves Wattenberg, éd. Mégralis, 87 rue St. Lazare, 75009 Paris.

In verband met de verbetering van onze denkprothese bestaat een ander prima boek: 'Human Inference' van R. Nisbett en L. Ross, Prentice-Hall, 1980.

Dit kan ook nuttig zijn bij het recenseren van boeken die men werkelijk gelezen heeft. Want geen van beide journalisten heeft het boek 'Alors survient la maladie' van de SIRIM gelezen. Zij kenden trouwens de titel niet...

I. De Somer
adj. auditeur bij het Rekenhof
vice-voorzitter SIRIC

Naschrift Wim Verhelst:

(De hierboven afgedrukte tekst is niet de volledige tekst van I. De Somer — die oorspronkelijk drie getikte vellen bedroeg. De stukken die we hier weglieten werden door de redactie in vergadering als niet relevant beschouwd, omdat zij van mening was dat de geweigerde stukken niet konden gelden als een antwoord op het artikel uit VETO nr. 28).

Het lag niet in onze bedoeling een 'herziene' bespreking van het boek te brengen, het artikel was (zoals we zelf schreven) 'het resultaat van lang zoekwerk naar de achtergronden van de groep rond het boek' 'Communicatie of Manipulatie'. Het spreekt dus voor zich dat er over de inhoud van het boek met geen woord gerept; het boek werd gerecenseerd in VETO nr. 20 van 25 februari 1983.

Zonder bronverificatie een eenmalig artikel overnemen uit *Le Monde*; wij meenden dat de Franse krant 'Le Monde' een kwaliteitskrant is, die normaliter geen gossip schrijft. Bovendien waren er verschillende personen die ons hun twijfels over het boek en vooral over de auteurs van het boek hadden diets gemaakt. Wij meenden dat dit volstond als een garantie, of, zoals u wil, als 'bronverificatie'.

...werd hem in handen gestopt door een persoon die wenst anoniem te blijven' — bij het totstandkomen van het artikel hebben wij inderdaad met medewerkers en informanten geverki; dat deze mensen 'anoniem wensen te blijven' is slechts een veronderstelling van de heer De Somer — veronderstelling die juist kan zijn —, maar het gaat hier vooral om een kwestie van journalistieke ethiek: als journalist verlap je gewoon je bronnen niet. Meer nog, dat is ons goede journalistieke recht.

...nuttig zijn bij het recenseren van boeken die men werkelijk gelezen heeft... het boek 'Alors survient la maladie' niet gelezen... kend wens de titel niet...; kl Guido Janssens, noch de titel van het laatste boek. Maar wij hebben gerecenseerd...

De voorgevel van Sociale Raad. Daarachter huizen meerdere studenten. Sociale Raad weet dus waarover pracaat: ervaring aan den lijve, van kotstudent tot kotbaas

Reden om tegen de verhoging te stemmen was voorerst dat naast de huisvesting ook alle andere studiekosten de laatste jaren zo sterk gestegen zijn dat meer en meer scholieren die afstudeeren uiteindelijk besluiten om dan maar niet aan de universiteit te beginnen. Te meer daar ze, vergeleken met een paar jaar terug, bij hen thuis ook niet altijd zo zeker zijn van over een vast inkomen te kunnen blijven beschikken. Zo ziet het Vlaamse staal bv. er wel anders uit dan het Waalse, maar het blijft toch staal, nietwaar? En na Flanders Technology wordt dit binnenkort misschien ook hier met minder volk gemaakt... Dat dus geld bij de beslissing om al dan niet verder te studeren wel degelijk een rol speelt, kan geïllustreerd worden met volgende cijfers: wat jongens betreft (niet zo zeer meisjes), afkomstig uit lagere bevolkingscategorieën (winkeliers, lagere bedienden, geschoolde en ongeschoolde arbeiders), is het zo dat de procentuele vertegenwoordiging van deze, ten opzichte van de totale studentenpopulatie, is teruggevallen tot minder dan 20 jaar geleden (1964-65: 29,82%; 1968-69: 31,10%; 1980-81: 23,82%). Daarom staat Sociale Raad, meer dan ooit, op het recht op onderwijs voor iedereen, of je nu veel geld hebt of niet. Vandaar ook dat we miljoen meer opgebracht dan wat ze uiteindelijk kosten aan personeel, energie, materiaal en werking. Voor 1983 kan men bovendien 10 maand met de verhoogde prijzen werken,

huurprijzen zijn opgeslagen. Niettegenstaande dat men dus slechts de laatste drie maanden van 83 met verhoogde prijzen heeft gewerkt, hebben alle peda's samen toch zo'n 2,3 geweest en is er effectief veel minder brandstof verbruikt. De lonen van het personeel stijgen daarbij ook niet meer noemenswaardig, en de verhoging van leegstaande kramers in de vakantie aan toeristen kan met wat geluk toch wel twee miljoen méér opbrengen dan vorig jaar.

Waarom slaat men dan tóch op? Wanneer hierboven werd gezegd dat

Vorming kringbesturen

In september e.k. gaat te Kessel-lo de ASR-vormingsdriedaagse door — voor de vierde keer alweer. Drie dagen lang organiseren de ASR-seledingen cursussen en discussiezittingen. Gemikt wordt hier vooral om die grote groep studenten die in het komende academiejaar een verantwoordelijk als studentenvetegenwoordiger zullen opnemen in de ASR zelf of in een van de universitaire beleidsorganen. Bovendien voorziet de kring-

raad een aantal vormingssessies voor mensen die in hun kringbestuur een zeer specifieke taak op zich nemen. Ook VETO zal op diverse manieren aanwezig zijn.

Elk jaar weer ontdekken veel studentenvetegenwoordigers en kringbesturen hoe kompleks de werking die zij overnemen wel is. De continuïteit van de vorige naar de nieuwe ploeg toe laat vaak veel te wensen over. Veel kennis en ervaring gaat daarmee verloren. Daarom besluit de ASR drie jaar geleden — helemaal in de lijn van zijn werking — een vormingsdriedaagse te (volg op p. 2)

REDACTIONEEL

Terwijl je dit onder ogen krijgt is de VETO-ploeg aan het uitblazen van dit laatste volvette VETO-nummer van jaargang 9. Een welkome aanleiding om, frisdrank in de hand, schoenen uit en voeten op de salontafel, terug te blikken, het afgelopen jaar te doorbladeren en, zoals Robinson Crusoe op zijn eiland, een lijstje op te maken *good en bad*. VETO is volgend jaar — houdt de champagne al maar klaar, jongens — aan zijn tiende jaargang toe en in die tien jaar is al wel één en ander gebeurd. Na een sluimerend bestaan bracht jaargang 7 de omschikeling van offset naar rotatiepers, het opblazen van de oplage van circa 1000 tot meer dan 8000 exemplaren en, daarmee samenhangend, een grote aangroei van het medewerkersbestand, een tendens die zich vorig jaar doorzette. VETO werd beter en beter, zowel op inhoudelijk als op technisch vlak — er werd een tekstverwerker aangeschaft — en op grond van deze werking verleende de ASR de VETO-ploeg na een

soortement rebellie — remember VETO-22 van vorig jaar — volledige autonomie. Deze autonomie moest dit jaar waargemaakt worden en, we moeten het bekennen, we lieten wat steekjes vallen. Autonome verslaggeving over studentenproblematiek, medebeheer en Algemene Studentenraad viel grotendeels in het water, door de voornamelijk centrale werking en de doorgedreven professionalisering verloren we, contact met het kringgebeuren en een gebrek aan planning en een werking teveel afgestemd van week-tot-week vermindere ons diepgaander en gericht over een aantal onderwerpen te schrijven. De professionalisering werkte ook het afkalven van de technische ploeg in de hand. De inwerkings-tijd lag hoog. Hierop knapten vele belangstellenden af zodat hetzelfde staande technische resultaat door steeds minder dwangarbeiders afgeleverd werd. We haalden net de eindstreep, maar durven niet te denken aan de volgende rit. De goede verstaander —

alweer, zegt hij — heeft uit het voorgaande een oproep tot nieuwe medewerkers gedistilleerd. Inderdaad, VETO is voorstander van werktijdverkorting.

Nu een tweede lijstje. Het technische nivo steeg nog maar eens — tikfouten en zelfouten doen hier niet ter zake —. VETO lag stevast stipt in de bus en Alma en, gemeten aan het pakket lezersbrieven en desnoodheid waarmee de pakken VETOS uit de Alma's verdwenen, is onze impact aanzienlijk gestegen — waarvoor dank, beste lezer —. We leverden een aantal goede reportages en artikelen af over en wijd spektrum van onderwerpen en wisten de studenten af en toe zelfs een polemiek te ontlokken (cfr. porno naar aanleiding van artikels en strip). In de andere universitaire centra beginnen ze VETO te kennen, het wordt er beschouwd als het beste studentenorgaan van Vlaanderen. In Brussel wordt een nieuw studentenblad opgericht, gemodelleerd op VETO. In tegenstelling tot de nieuwe technische

medewerkers stroomden de nieuwe redacteuren als vanzelf toe, hoewel ook hier de inwerkingstijd blijkbaar nogal hoog ligt. Nieuwe redacteuren worden dus nog altijd met open armen ontvangen. Begeleid door de troep ancients zullen zij moeten zorgen voor de realisatie van de autonome berichtgeving en het beter uitbouwen van een consistente inhoudelijke lijn, want de oude garde is langzamerhand aan vergrijzen toe. Enkelen onder hen verlaten VETO na dit nummer en de redactie wuift vaarwel, in het bijzonder naar Marcel Meeus, bezieler van de pre-rotatiepers VETO en anderhalf jaar v.u., die door ons toedoen een proces op zijn kop kreeg — we zullen het nooit meer doen, Marcel — en naar J.H. Verbanck, beter gekend als J.H.? uitdendend redaktiesekretaris en mannetje in de film, die één van de grote inspirators was van VETO in zijn huidige vorm en er drie jaar lang flink zijn scouder onder gezet heeft.

De redactie

LEZERSBRIEVEN

Verkrachtingen

Een tijdje geleden schreef ik al een artikel in verband met de verkrachtingenproblematiek. Zie VETO, 18 maart. Daarin stelde ik o.m. dat het niet slecht zou zijn indien de Leuvense vrouwenorganisaties eens met hard cijfermateriaal zouden afkomen.

Nu, twee maand later, komen 'Vrouwen tegen verkrachting' naar buiten met een stille actie. Het

pamflet, dat ze verspreiden op 9 mei (afgedrukt op p. 1, VETO 20 mei vertoont ernstige tekorten. Er wordt gewag gemaakt van 21 verkrachtingen. Men vermeldt naam van het slachtoffer, plaats en uur. Tevergeefs zoekt men naar de datum. Door deze ernstige nalatigheid kan men nog altijd geen inzicht krijgen in de omvang van de problematiek.

Het is zeker niet mijn bedoeling de problematiek van de verkrachtingen te

minimaliseren, maar m.i. is er wel behoefte aan volledige informatie. Met de voorhanden informatie heeft men er het raden naar over welke periode deze misdaden zich uitstrekken.

De eerste zin van het artikel 'Een tijdje geleden werden in Leuven verschillende vrouwen (...) verkracht' werkt de verwarring alleen maar in de hand. Wat is een tijdje geleden? Wat is 'verschillende'?

Frans Jacobs

Communicatie of manipulatie revisited

In uw goed gedocumenteerd artikel over 'Communicatie of manipulatie' schrijft u dat de 'Groene' (het moest zijn: De GroeneN!) vrij positief het boek recenseerden. Ik wil hier duidelijkheidshalve toevoegen dat die recensie een volle bladzijde bedroeg maar dat ik, als redactielid van het blad, ditzelfde boek over meer dan twee bladzijden heb afgebroken tot en met. Het verschen in het nummer 21, 3^e jaargang, 1983. Redactie-adres: Koninginje, 6, 9933 Ursel.

Bij deze wil ik mijn waardering uitspreken voor de moed die VETO opbrengt om deze 'secte' aan te pakken.

Graag had ik wat meer opheldering over de link tussen Saint-Erme en 'nieuw rechts'. Als het kan natuurlijk.

Jean-Pierre Goetghebuur
priester, Bisdom Gent

Wie beschermt wie?

Het werd tijd dat de jeugd-'bescherming' in ons aller koninkrijk eens a.d. kaak wordt gesteld.

Naast Vr.&Vr. zijn hetocg en het roeg wellicht de beruchtste instellingen, waarvan vooral het laatste de vergelijk met een gevangenis glansrijk doorstaat. Het is echter opvallend hoe

angstvallig 'Mol Center' wordt afgesloten. Niet alleen is het aartsmoelijk eruit te geraken, maar als buitenstaander is het zo mogelijk nog moeilijker om erin te geraken of om wat informatie los te peuteren. Bij het verzamelen van gegevens omtrent het roeg, merkten we hoe niet alleen het personeel begon te stijgen, maar ook de gemiddelde Belg ziet niet graag hoe deze rotte plek wordt opengepeuterd. En ik kan u verzekeren dat tijdens onze peuteactie niet onaanzienlijke hoeveelheden etter naar buiten spatten!

Helaas is het ook zo dat het gros van de jongeren niet graag met de neus in het (gestloten) stuf van onze maatschappij wordt geduwd.

Vergeet echter niet dat om en bij de 20000 geplaatste jongeren wachten op actie, en als we Gol zijn gangetje laten gaan zouden dat er wel eens heel wat meer kunnen worden!

Hoopvol wachtend op actie,
Tim Buyle

(vervolg op p. 11)

Vorming kringbesturen

(vervolg van de voorpagina)

organiseren in september — net voor het nieuwe academiejaar dus.

Voor 1983 zijn alvast datum en plaats zeker: maandag 26 t/m woensdag 28 september in "De Bron" te Kessel-lo. Het programma is nog niet helemaal in kannen en kruiken, maar plannen zijn er al genoeg: de filosofie van de democratisering van het onderwijs (gemeenschappelijk); de problemen van aggregatie (KR); het wetsonwerp Akademische Graden van Coens/Tromont (KR-SORA); Universiteit en Maatschappij (KR); de Alma-problematiek (SORA); het dossier Huisvesting (SORA); het wetsonwerp De Bondt m.b.t. de sociale sectoren (SORA); Kringbladredactie (KR); Kringboekhouding (KR); Jaarverantwoordelijken (KR); 'Kringen vertellen': over bijzondere ervaringen van het afgelopen jaar (KR); Studentenspraak aan de universiteit: een overzicht van inspraakstructuur en een aantal getuigenissen uit de praktijk (KR-SORA). Ook Sportraad en Kultuurraad zegden toe een en ander voor de nieuwe sport- en cultuurverantwoordelijken te doen. Veto zal vermoedelijk de problematiek van de

verslaggeving over kringactiviteiten in Veto voorstellen en misschien ook wat doen om de kandidaat-Veto-medewerkers wat eerste begrippen bij te brengen omtrent schrijven voor het blad van de ASR. Verder worden een aantal gemeenschappelijke sessies voorzien m.b.t. de ASR zelf als organisatie.

Een definitief programma zal vanaf begin juli op de ASR beschikbaar zijn. Voor inschrijvingen voor de hele driedaagse of voor een gedeelte ervan kun je dan terecht tussen 15 augustus en woensdag 14 september. Dat wil zeggen dat we op tijd willen weten wie er meeëet en meeslaapt. De sessies zelf zijn allemaal vrij en gratis. Voor eet- en slaapkosten werd vorig jaar een formule uitgetoetst waarbij de kosten worden verdeeld over deelnemers, raden en kringen: voor de deelnemers wordt hetzelfde bedrag verrekend dat ze anders in Leuven in de Alma kwijt zouden zijn.

Fakulteitskringen: willen jullie zo spoedig mogelijk thuisadressen, oude en nieuwe kotadressen van de nieuwe praesidiumleden binnengooien op Kringraad? Wij proberen dan nog zo veel mogelijk mensen in de vakantie persoonlijk uit te nodigen.

Het ei van Newton

(Ik ben blij het volgende nog te kunnen vertellen in dit allerlaatste 'Ei van Newton')

Het radiotoestel is thuis lang de enige doos geweest, waaruit muziek liep, tot mijn vader eens binnenkwam, ik was tien of elf, met een platendraaier. De tonale innovatie moest gevierd worden en mijn broer, mijn zus en ik mochten, op kosten van het plaatselijke huisden, een vijftienvertigtoeren kiezden. 'Dellilah' van Tom Jones, 'Ik hou van Holland' van Heintje en 'Kasachok' van een (of andere) namaakRus vulden zo de eerste plaatsen op het platenrek. Mijn twaalfde verjaardag blies de toeter en een suikerlanta (inderdaad, zo'n exemplaar van een uitstervend goedhartig menserras) liet mij een maiden-langspeler kopen. Ik beschreef de gewenste eelpe aan de platenboer als 'pop, maar niet te hard, want mijn moeder moet daar niet van weten' en hij duwde een Duitstalige verzamelaar in mijn handen, waarop, voor zover ik het mij nog wil

herinneren, dingen als 'Sugar' en 'Mendocino' naar de haaien gezonden werden.

In mijn verdere jeugd groeide mijn diskoteek en ik met Herman Van Veen en Deep Purple en alles, wat daar muzikaal tussen kon en wat iedereen kocht. Weinig soep, laat staan veel balletjes, dus, tot ik vijftien werd en elke woensdagnamiddag aan een toog stond in een kroeg, die ik mijn moeder verkocht als 'de bibliotheek'. Ze speelden daar een plaat grijs, blauw, violet en voor ik dat jaar naar Engeland vertrok, waar het vinyl toen nog spotgoedkoop was, vroeg ik de kafeebaas welke langspeler ik hoorde. Ene David Bowie zong, zo bleek, en Ziggy Stardust stond er op de hoef. In de Londense platenzaak, een week later, zag ik dat de man nog meer muziek opgenomen had en kocht ik het begin van een passie.

Inderdaad, samen met mijn pukkelplantage brak een intrigerende wereld open. Het ouder werk glipte al snel op het niet meer zo lege platenrek, het eksuberante reilen en zeilen van Bowie en zijn venen-

beelden kreeg een vinger aandacht, de film 'The man who fell to earth' werd vijftmaal begroet, elk jaar keek God en zag dat de nieuwe eelpee goed was...

Jaren gingen voorbij, maar de passie niet. Wij misten echter zijn publiek verschijnen in 1978. Kus-handjes zijn minzaam en loyaleit is mooi, zou Boudewijn zeggen, want vorige donderdag kwam hij weer en ging ik wel. En het was schitterend. Een kaartje kostte ons wel meer dan een doorsnee openbaar-veervoer-tiket maar daarvoor betaalde Bowie ons door zijn superb verzameld werk. Echter, het fascinerendste was zijn aanwezigheid, hoorbaar, voelbaar, bijna tastbaar. Zeventienduizend gezichten, van gielhelmsjes met korte rokjes over hippies met splithaar tot meegetroonde moeders met menopauze, vulden hun zakken met herinneringen, die een frele man in een licht pak rijkelijk uitdeelde.

(Als ik die donderdag religieus geworden ben, dan zit ik dan toch eindelijk aan de juiste universiteit.)

acco
kopiedienst
tienze straat 129

first
quality
copies

aan

1,50fr

tot 28 mei
open
tot 19.30

Een blik over de schouder:

Vissen in troebel water

De reeks: 'ASR: onontkoombaar doolhof of praktische noodzaak?' over het al dan niet democratisch-zijn van de werking van de Leuvense Algemene Studentenraad, is vorige week afgesloten. Toch komen we in deze laatste VETO van jaargang 9 nog even terug op de gestelde problemen. Bekijk het niet als een vierde aflevering van de reeks, maar als een artikel-op-zich, dat — zoals ook het artikel over de universaliteit van Hull (VETO-28, p. 4) — als aanvulling begrepen kan worden.

We hebben met name eens een boom opgezeten over de problemen die in de voorgenoemde reeks aan bod komen, met afzwaaiend studentenvertegenwoordiger L. Devisscher (alias Visje): hij heeft in zijn rijke 'kariëre' in de ASR zowel alle beschreven waterjes doorzwommen. Zijn gestoffeerde, doordachte en uiterst genuanceerde visie op medebeheer, op vrijgestelden en 'studentenleijders' (de zogenaamde 'full-timers'), op de kring-, Kring-raad en Akademische Raad-werking van de laatste jaren en tenslotte op de mogelijke rol daarin van een individu als hijzelf loont dan ook bijzonder de moeite.

Nog voor we een vraag uit de zorgvuldige voorbereiding op hem hebben afgevuurd, geeft de losse babbel bij de koffie vooraf al aan wat Luks visie selfs in het hele gesprek gaat domineren: *relativeren*. Het komt er vooral op aan bij al dat bloedsieruize gedoe rond de ASR en haar functie met de twee voeten op de grond te blijven en jezelf en je organisatie te kunnen herleiden tot wat ze behoort te zijn. Zo vindt Luk het bijvoorbeeld helemaal geen toeval dat toffe, gezellige, informele samenkomsten tussen de 'werkkollega's' in ASR-verband vaak tot mislukken gedoemd zijn. 'In de ASR heerst vooral een werksteer, het dient niet in de eerste plaats om vrienden te maken. Ik heb er gaas gewerkt, hoor, maar ik heb er me wel nooit echt in thuis gevoeld. Ik wil namelijk ook graag over wat anders praten dan over de ASR en dat is in de ASR met de ASR-medewerkers vaak moeilijk...'

Stellingname 1

Als Luc spreekt over medebeheer en inspraak in het beleid, dan vertrekt hij steeds vanuit *Stellingname 1* van Kringraad: 'Wij opteren voor de afbouw van het machtsverwicht van de proffen in het hiërarchisch besluitvormingssysteem zoals dat nu aan de kul funktioneert...'. Zijn interpretatie daarvan is nogal duidelijk: *studenteninspraak moet via dialoog gebeuren, niet via tafelgeklap*. 'Dat inspraak mogelijk is, dat heb ik ervaren binnen de eigen kring; Katechitika. Ook de ASR als geheel heeft al heel wat op dat vlak gerealiseerd: zowel op AR (Akademische Raad) als op RvS (Raad voor

Studentenvoorzieningen). Alles hangt evenwel af van de manier waarop je tewerk gaat, en van het zicht dat je hebt op wat haalbaar is. Dossierkennis is ook nodig, maar zeker niet het belangrijkste. Dat er in het geval van b.v. Vrancken wat bereikt is, is te danken aan de manier waarop de studenten hun inspraak opgenomen hebben.'

'Dat neemt natuurlijk niet weg dat studenten op straat mogen, soms zelfs moeten komen. Als het overleg of de dialoog springt, is dat als reactiemiddel zelfs wenselijk. De Alma-aktie is daarvan een goed voorbeeld. De keuze voor dialoog is echter niet de gemakkelijkste keuze. Je zal nooit volledig bereiken wat je vooropstelt. Daarenboven moet je bereid zijn steeds dezelfde discussies aan te vatten, wat van jezelf als mens heel wat inzet vergt.'

Luk legt in dit verband ook uit dat de aanpak vanwege Sociale Raad in de discussie met Sabbe als voorzitter studentenangelegenheden (ooit nog mede door hem voorgesteld) verkeerd is geweest. Wat dan meteen Sabbe's houding t.o.v. die studenten momenteel verklaart. De aktie tegen hem is er veel te vlug gekomen. De dialoog was zeker nog niet uitgeput.

Over full-timers

Wanneer we vragen naar de rol of het aandeel van vrijgestelden of beleidsstudenten, anciens, in die dialoogvorming wordt Luk terughoudend. Volgens hem zijn er 3 soorten full-timers op de ASR. 'Je hebt de betaalde:

(vervolg op p. 4)

Na de dialoog en het overleg: de aktie. ASR (Vis) verbreedt tijdelijk met MLB (Clerick) en bezet de Faculty Club. AR (De Somer) weet het ook allemaal niet meer. Dan maar aan de drank
(foto Veto-archieff)

De carrière van Luk Devisscher in Leuven begon tijdens zijn enige kandidatuur Godsdienstwetenschappen (na twee jaar graduaat in Gent). Jaarverantwoordelijke voor tien man en een paardekop was dat toen. Eén jaar later was hij reeds preses van Godsdienstwet. en het jaar daarop — met ten grotendeels nieuwe ploeg — deed hij dat nog een keer over. Datzelfde jaar was hij naast nog heel wat andere dingen ook studentenaangelegende in AR. Dit jaar hield hij zich naast deze laatste job nog enkel bezig met de oud-studentenwerking Godsdienstwetenschappen. Om Luk te typeren vonden we onderstaande tekst zeer geslaagd die hijzelf eind vorig akademiejaar schreef in het kringblad ITeKa.

Na twee jaar is opnieuw de relativiteit gebleken. Ze is een hardnekkige konstante tussen het middelpuntzoekend absoluut bezig zijn en het middelpuntvliedend onrustig zoeken naar een ander cirkelveld.

Het ruspunt heeft telkens de neiging zichzelf te doorbreken. Ze

vindt echter in haar eeuwige pendelbeweging nooit het einddoel waaruit ze verrokken is.

De kring, de fakulteit met haar professoren en studenten. Dit alles was gisteren nog zo belangrijk. Morgen wellicht reeds veraf!

Het dossier Katechitika waarvan de zwaardrups van vele vergaderingen om het doorslaggevende argument te vinden. Welke was haar betekenis?

Het dossier voor morgen is nu maar een voorontwerp. Toch zal de uiteindelijke versie opnieuw op de letter uitgepluisd en bediskussieerd worden. Erna zal het op haar beurt, ook onbelangrijk worden en plaats moeten ruimen voor een volgend.

Een onmiskenbare kracht lijkt dit vooralsnog onvoltooid archief operationeel te maken: relativiteit is de kracht.

Katechitika is voor mij relatief. Katechitika is voor mij die kracht. Na twee jaar is opnieuw die kracht gebleken.

Luk Devisscher in ITeKa, nr.6, 1982, p. 81.

Verkiezing ASR-vrijgestelden:

Over vergrijzing en andere ouderdomsverschijnselen

maar waarover slechts de raden gezamenlijk (alweer de Stuurgroep, dus) uitsluitend geven door verkiezing dan en daar. Dat laatste geldt ook voor de VETO-redaktiesekretaris, die door de redaktie na interne verkiezing wordt voorgedragen, maar in feite door de Stuurgroep moet worden aangesteld.

Die formule met verkiezingen in de schoot van de AV's is levensnodig-zakelijk vanuit de filosofie van ASR. Vrijgestelden moeten immers organisch voortbouwen op en vanuit de AV-werking. Zelden of nooit wordt in de ASR dan ook iemand tot vrijgestelde verkozen die niet uit de AV-werking zelf of uit de onmiddellijke omgeving ervan afkomstig is. Het is zelfs zo dat tijdens een werkingsjaar al min of meer duidelijk wordt wie de voor de hand liggende keuze is voor die of gene AV. Voor de VETO-redaktie gaat overigens dezelfde redenering op, waar de redaktie dan beschouwd kan worden als een soort AV.

Kringraad

Op Kringraad waren er dit jaar voor twee halftijdse plaatsen twee sollici-

tanten. Naar de gewoonte van de laatste jaren zwaait een vrijgestelde af — diegene die al aan een tweede openvliegende jaar op Kringraad bezig is — en blijft de andere nog een tweede jaar. Zo gaat Luc Baltussen na twee jaren dienst op Kringraad weg en was Relinde Baeten opnieuw kandidaat. Daar komt dan een nieuwe kandidaat bij vanuit de AV-werking, in dit geval Wouter Colson uit Germaanse.

Daarmee heeft Kringraad nu ineens twee Germanisten op post, aangezien Relinde ex-preses is van Germania. Deze natuurlijk gegroeiende gewoonte — een ex opnieuw plus een nieuwe — biedt aperte voordelen op het vlak van *kontinuiteit, inwerking en diepgang*. Wel beperkt het de eigenlijk, echte keuze tot één half-time in de plaats van twee. Hoewel. Als een AV ontvreden is over de vrijgesteldenwerking, moet die het natuurlijk maar zeggen, iemand niet verkiezen en opnieuw een vakature vakant verklaren. De dieptewerking van Kringraad de laatste jaren die zich tegelijk goed in de breedte ontwikkelde, maakt zulks echter vooralsnog overbodig en onwaarschijnlijk.

Sportraad

Over Sportraad kan een analogo besluit getrokken worden. Hier dienden zich wel twee kandidaten aan, voor één plaats, maar de AV is zodanig ingenomen met de gesperde aanpak van Brabants boerentrekpaard Chris Meulijzer dat niemand er de noodzaak van inziet om het geweer van schouder te veranderen, ook al begint Chris al aan zijn derde openvliegende jaar als uitvoerder van het Sportraad-beleid.

Wat evenwel tegenover de eerder genoemde voordelen van deze werkwijze indruist, is een langzame vergrijzing van het personeelsbestand, een verhoging van de gestelde eisen door steeds beter ingewerkte vrijgestelden en een groeiende afstand tussen die verbetering, die *professionalisering* dus, en het denken van de kringen en hun vertegenwoordigers op de AV's. Waar die eerste twee argumenten zeker, het derde misschien minder opgaan voor Kringraad, dreigen vooral op Sport-

raad de problemen; niet nu, maar nakend; je ziet niet meer zo goed wie volgend jaar (of nog later?) in staat gaat zijn om Meulijzer op te volgen zonder de dagelijkse werking van Sportraad gedeeltelijk of helemaal te laten instorten...

Sociale Raad

Ook op Sociale Raad gaat de evolutie dezelfde, wat alarmerende kant op. Slechts (juist gepast) drie kandidaten voor drie half-time plaatsen, waaronder twee anciens: Pieter Uytendaele volgt zichzelf op en Noël Herteleer maakt ongetwijfeld zelfs zijn bruspogingen nog ooit mee in de ASR — hij gaat zijn derde jaar Sociale Raad in.

De derde kandidaat is nieuw. Enfin, wat heet nieuw! Het betreft niemand minder dan Karel Meganck, ex-voorzitter van diezelfde Sociale Raad twee jaar geleden, maar beter bekend omwille van zijn nadrukkelijke politieke aanwezigheid in Leuven. Hij is al jaren overduidelijk een van de motoren bij MLB en zijn verkiezing dreigt dan ook de door de ASR sterk afgezworen identifikatie met *links* — zeer reëel tot vóór enkele jaren, toch vooral voor rechtse kringen — in het gedrang te brengen. Naar verluud zou het voor Kringraad en andere ASR-geledingen wel eens aanleiding kunnen zijn om op de Stuurgroep voor het eerst een verkiezing van een raad stelv in vraag te stellen. Sociale Raad stelt daar tegenover dat de keuze bewust zou kaderen in een progressieve profilering naar volgend jaar toe, na een wat windstil '82-'83. De AV zelf zou de behoefte duidelijk hebben om "deze stilte" (voor de storm?) te gaan doorbreken.

Ook ingewikkeld is het gesteld met het ASR-sekretariaat. Op de Stuurgroep moeten de raden gezamenlijk beslissen over de kandidaturen van Bart Bongaerts — ook al een ASR-ancien, maar dan van jaren geleden (ooit vrijgestelde en daarvoor nog kringvertegenwoordiger op Sociale Raad, vóór 1979) — die wat uit de dagelijkse ASR-sfeer is gesukkeld en van... jawel, Luc Baltussen. Dat kan de transfer van het jaar worden op de ASR-

markt, zij het dan met een belangrijke schaduwzijde: Luc garandeert al vooraf dat hij niet het hele akademiejaar zal kunnen uittreden op het ASR-sekretariaat. Om dat geloofwaardig te maken moet hij zijn kandidatuur veel overtuigingskracht putten uit zijn privé-omstandigheden, plus het ASR-sekretariaat al job herleiden tot een niemandaalste dat door iedereen gelijk wanneer kan worden overgenomen... In dit keuzeraanbod op zoek naar de *minst slechte keuze* blijken de raden te opteren voor Baltussen in hun tentatieve stemmingen naar de Stuurgroep toe.

De rest

Op VETO is het ook al zwakjes: ook hier maar één kandidaat voor de enige half-time, namelijk die van huidige hoofdredakteur Pieter T'Jonck; al evengoed een degelijk ingewerkt ASR-medewerker van jaren die evenwel niet meteen over de nodige organisatorische achtergronden beschikt. Hier was er dus niet eens de kwestie van de *minst foute keuze*, het was *erop of eronder* en dan is Pieter toch wel te goed volgens de redaktie om het kind met het badwater weg te gooien.

(vervolg op p. 11)

(ADVERTENTIE)

Gezellige kroeg, met goede muziek

MUNTSTRAAT 18
3000 LEUVEN

Noël Herteleer kijkt even de werkaanbiedingen in: 'I kan op den ASR niet blijven duren' (foto Veto-archieff)

De folders zijn uitgedaald, de recepties afgewerkt en de handen geschud. Kortom, Flanders' Technology, de Vlaamse piccobello snufjesbeurs, heeft zijn tenten afgebroken en zit terug in zijn zetel, wachtend op andere dagen. Daarmee is het ook gedaan met de levensgrote affisjes, de radio- en televisiezending, de krantenbijlagen, die allemaal op de toeter van hoop en toekomst bleezen en de Vlaamse overheid en het patronaat bij hun zelfbevrediging een handje hielpen. Flanders, Technology toonde de *machina ex deus* en de *deus ex machina*, die de crisis zal oplossen als een aspirientje in een glas water, zo zei men, en iedereen knikte gedwee. Inderdaad, veel kritische of op zijn minst skeptische reacties op het Flanders, Technology - gebeuren waren niet te rapen. 'De Morgen' gaf wel een minder optimistische katern uit, 'De Nieuwe' zocht vorige week wel een addertje onder het kunstgras, KAMAGURKA stak wel de zoveelste draak in 'Humo', maar daarmee leek de Technology - kous af. Wij breien er nog een stuk aan, met een neerslag van een extra - nieuwsbrief van de Vlaamse Vredesuniversiteit rond Flanders' Technology, dat we vanaf nu als FT afkorten, om ook eens rationeel te zijn.

Flanders' Critology

neo-kapitalisme zichzelf in stand houdt, internationale crisissen veroorzaakt en nationale overheden onder de arm neemt om de onkosten te betalen.' Immers, 'de keuze die door de Derde Industriële Revolutie in Vlaanderen (DIRV) gemaakt wordt, herbevestigt de keus voor een aanbodeconomie, waarbij gezocht wordt naar behoeften of waarbij behoeften gekreëerd worden. Het enige echte alternatief, een vraag-economie, waarbij geloofd wordt in de mondigheid van een beschaving om haar noden te formuleren en in functie daarvan een produktiestructuur uit te bouwen, wordt hiermee weer een stuk verder weg geslagen.' De nieuwsbrief verduidelijkt deze stellingen.

apparaat en de hoge loonkosten — en de veranderde samenstelling van het Belgische eksportpakket'. Geen nood, zegt Gaston en hij haalt de DIRV uit zijn trুকendoos. Eerst worden 'maatregelen getroffen, gericht op het scheppen van een bedrijfsvriendelijk klimaat'. Dat uitdelen van kadootjes moet de sekundaire sektor, de industrie weer sterk maken, zodat die meer kan produceren, zodat die DIRV-produkten kan maken. Zo wordt de sekundaire sektor bron van economische heropleving, van vernieuwde werkgelegenheid en van vernieuwde activiteit van de tertiaire sektor, de diensten, wat ook minder crisis en meer werk oplevert. Dixit Geens en het VEV in koor.

hulp: is het niet de aankoop van SF-16 vliegtuigen, dan wordt een nieuw telekommunikatiesysteem, TELECOM, met 80 miljard gevoerd. Het mystificeren van de produktie moet als de essentie van FT doornien worden. FT was de balans van de geleverde research in de mikro-elektronika, de biotechnologie en de nieuwe materialen en nu moet geproduceerd (en gekonsumeerd) worden om het onderzoek te betalen. Het nut van het onderzoek mag blijkbaar niet in vraag gesteld worden.

Deze globale kritiek wordt aangevuld. De DIRV en FT moeten de crisis oplossen, zeggen ze. Echter, de 'irrationaliteit van de hele onderneming blijkt alleen al uit het feit dat o.a. ook een commissie werd opgericht om de economische gevolgen na te gaan. D.w.z., datgene waarom het uiteindelijk toch te doen is, nl. de economische doelstellingen en meer bepaald de opbrengst aan gebruiksgoedern, wordt hier als een effect beschouwd dat men ook gaat bestuderen!...

De DIRV en F.T. moeten de werkgelegenheid stimuleren, zeggen ze. Echter, 'als het inderdaad waar is, dat de introductie van de nieuwe technieken leidt tot een verslechtering in plaats van een verbetering van onze handelsbalans, dan zal dit ook zijn weerslag vinden in een toenemende druk op de overheid om haar uitgaven te beperken, die dan zal resulteren in de beperking van het aantal overheidsambtenaren, nieuwe beperkingen op het vlak van de sociale zekerheid en de vervangingsinkomens. Met als onvermijdelijk gevolg de vermindering van de koopkracht van weer een nieuwe groep. Een verder teruglopen van de binnenlandse vraag. En weer een nieuwe golf van werkloosheid.' Voeg daarbij de arbeidsplaatsen, die weggeautomatiseerd worden, en we weten ook genoeg...

'Kortom, alle argumenten die VEV en Exekutieve aanhalen om de DIRV in een goed daglicht te stellen, zijn in de grond slechts alibi's. Men wil de nieuwe technologieën kost wat kost,

De uiteindelijke drijfveer is de fascinatie voor de vooruitgang, het enige middel waarmee men die nieuwe koninkrijks slag kan winnen. M.a.w.: de DIRV zal de kapitalistische werkelijkheid in Vlaanderen nog versterken'.

Alternatiefissimo

De vredesuniversiteit penseelt ook een aanzet tot een alternatief economisch model, met de nadruk op 'aanzet', want een vetgemest beestje in het zeker niet. Nu, ze moeten zich niet schamen, want ze zijn de enigen niet, die moeilijk een alternatief in elkaar kunnen knutselen. Wat wordt verteld? Een 'zelfvoorzienende vraag-economie' moet opgebouwd worden. We moeten 'afstappen van het eksport-groei-model'. Zo moet de eksportafhankelijkheid verminderd worden door 'importsubstitutie', door hier te produceren wat men nu bij een ander koopt. Ook moet het 'obsessioneel streven naar economische groei' vervangen worden door 'de erkenning van de beperktheiden van de produktiemiddelen en de wil tot een zo rationeel mogelijke aanwending'. We moeten goederen met een langere levensduur produceren en we moeten de economie afstemmen op reële onbevredigde behoeften, 'op vlak van huisvesting, onderwijs, gezondheidszorg, cultuur, openbaar vervoer, milieu, kwalitatieve verbetering van de arbeid...'

'De spil waarrond wij een alternatieve economie zien draaien, is niet de winst, de rentabiliteit en de concurrentiekracht, maar de koopkracht en de behoeften van de bevolking. Dit vergt uiteraard een totaal andere besteding van het overheidsbudget. Een politiek van tewerkstelling, drastische werkdrukvermindering, van herverdeling zowel van de beschikbare arbeid als van het inkomen, een politiek van economische democratie door inspraak en controle door de betrokkenen zelf. (...) En als er voor al die zaken nieuwe technologieën nodig zijn, dan zijn die van harte welkom.' Wij vinden dat zo een goed besluit, dat we er niets aan willen toevoegen.

Filip Canjyn

Vlaamse Vredesuniversiteit, Nieuwsbrief, nr. 13, 1982, 'Extra Editie: Flanders' Technology' (40 frank, adres: Ginnardstraat 8, 9000 Gent, girorekening: 600-0002691-72)

Geens: kadootjes uitdelen om de industrie sterk te maken, zodat die DIRV-produkten kan maken

(Foto Wim Verhelst)

Kritiekissimo

Tuttuttut, zegt de Vredesuniversiteit. Er zitten knopen in de redenering. 'De economische crisis manifesteert zich in het fenomeen van de dalende koopkracht. En deze is nu juist het gevolg van de heersende technologische produktiewijze. Het produktiesysteem wordt altijd maar complexer en gesofistikeerder en vergt steeds meer energie en kapitaal, en daartegenover daalt het globale resultaat aan consumptiegoedern, waarvan de koopkracht het in geld uitgedrukte equivalent is. Er is dus een wanverhouding tussen opbrengst en inspanningen.' Inderdaad, consumptie en behoeftenbevrediging is niet het doel, maar wel het produceren zelf. Wij leveren in, wij sparen voor de 'opbouw van een abstracte rijkdom: gigantische produktiesystemen en infrastructuur, researchcentra, gebouwen vol bureaus met geperfectioneerde informatie- en kommunikatiesystemen en een militair potentieel'. Daarom worden alleen die produkten gemaakt, die 'een onophoudelijke mateloze antplooiing van de produktiemiddelen mogelijk maken'. Daarom worden produktiestimulerende afzetmarkten gekreëerd, met overheids-

Produktissimo

Gaston Geens, het VEV en andere vrienden zien de oorzaak van de binnenlandse economische crisis in het verlies aan konkurrentiekracht van onze bedrijven. Deze aantasting is op zijn beurt een gevolg van 'de monetaristische evolutie, de internationale konkunctuur, de opkomst van nieuwe industrielanden en, dichtbij huis, van de kostenstructuur van onze bedrijven — de veroudering van het produktie-

Vissen in troebel water

(vervolg van p. 3)

de vrijgestelden; daarnaast zijn er de studentenvertegenwoordigers en tot slot de vrijwillige medewerkers. Wat de eersten betreft, die hebben naar de algemene vergadering (AV) toe een voorbereidende rol en op de AV zelf een begeleidende taak. Met al zijn beperkingen is dat een zeer moeilijk iets. Nochtans moet het kunnen, en ik denk dat de vrijgestelden op Kringraad dit jaar daar wel voor een groot stuk in geslaagd zijn.

De studentenvertegenwoordigers zijn best mensen die in de kring werkzaam zijn, op alle niveaus van de vertegenwoordiging. In het verleden werd dat standpunt op Kringraad zeker niet altijd ingenomen. Van mensen die zich kandidaat stelden voor AR b.v. werd gehoopt dat ze niet al te actief zouden zijn in de kring, dit vanuit de hoop dat ze zodoende voldoende tijd zouden kunnen vrijmaken voor de kringraadwerking en voor de vertegenwoordiging. Mijn ervaring gaat daar evenwel lijnrecht tegenin. Vorig jaar toen in naast AR-vertegenwoordiger ook preses was, lukte het mij veel beter mij in te zetten in de studentenwerking. Vanuit de kring zat ik in de goede sfeer om mij beter thuis te voelen in de problematieken die op de AV aan bod kwamen. Dit jaar, als vrijwillig medewerker, was dat veel moeilijker: ik stond als thesistudent al veel verder van de studenten af en daardoor verzwakt de energie. Wanneer men dan komt vragen om ergens aan mee te werken, dan ervaar je dat eerder als een last.

'Wat de taak van de studentenvertegenwoordiger op het 'hoogste' niveau betreft, kan ik dan ook kort zijn. Hij moet de AR voorbereiden, hij moet de AV's volgen, en hij dient naar beide en naar VETO verslag uit te brengen. Daarenboven moet hij zich inwerken in één van de topics die op Kringraad aan bod komen. Als elk van de AR-vertegenwoordigers zo één topic heeft,

dan komt gans de werking beter tot zijn recht in de vertaling van de standpunten naar AR toe.'

'Tot slot zijn er nog de vrijwillige medewerkers die geen vertegenwoordigende funktie hebben. Van dezen heb ik wel wat schrik... Zij hebben immers geen kring feed-back en daarenboven hebben ze veel tijd en goesting om zich heel diepgaand in te werken. Het feit dat ze zo tot het geheugen worden van de ASR is op zich niet erg, maar wel dat ze een rondlooper, evoluerend geheugen zijn. Ze steunen meestal op een achtergrond van verschillende jaren en de nieuwe kringmedewerkers kunnen zover niet terug. Dat maakt hen mond dood en geeft de vrijwillige geheugendragers vrij spel.'

De ASR vraagt teveel van de kringen

In vergelijking met een ingewerkte studentenvertegenwoordiger heeft een kringwerker op de AV het veel moeilijker, vindt Luk. 'Wij vertrekken naar AR met een valies aan argumenten, wij moeten niet zo direct zelf discussiëren vanuit de filosofie van de AV. Kringvertegenwoordigers moeten echter dikwijls op de AV meepraten vanuit een eigen aanvoelen. Meestal wordt van hen gevraagd op de AV zelf een standpunt in te nemen.'

Het grootste probleem legt hij echter bij het inhoudelijke werk, namelijk daar waar hij vaststelt dat het denkwerk door enkelingen gebeurt: full-timers en enkele kringmedewerkers. 'In een goede situatie moet in een werkgroep, zoals die rond studiedruk, van elke kring één vertegenwoordiger zitten. De fakto is de situatie wel anders. Hoe meer werkgroepen er zijn, hoe groter dit probleem trouwens wordt. Het houdt een versplintering in, maar nog veel meer een lostrekken van de kring bij de inspraak.'

'De vraag die dan rijst is of de kringen dan hun verantwoordelijkheid niet nemen. Ik denk dat niet, ik meen dat de ASR te veel van de kringen en

haar vertegenwoordigers verwacht. Het aantal topics zou veel meer beperkt moeten worden. Het samengaan van een goede werking rond aggregatie en studiedruk is volgens mij niet haalbaar. Duidelijk is ook dat hierdoor voornamelijk de kleine kringen getroffen worden.'

Achter de koelissen gebeurt het

Tot slot nog enkele losse bedenkingen. Luks evaluatie — met meteen die van vele anderen — van de werking van Akademische Raad is verpletterend. Volgens hem is het een toestand waar iedereen zijn nummer opvoert, maar waar de punten al op voorhand vastliggen. 'Zo is het zinloos af te komen met voorstellen waarvan je

weet dat ze niet haalbaar zijn. Het is veel beter eerst contact op te nemen met het Bureau om te zien hoe men reageert, daar wordt immers de werkelijkheid bepaald.'

Luk stopt er na dit akademiaje mee, dat is duidelijk. Waarom? 'Je moet kunnen afstand nemen; vermijden ook van al te lang in de wandelgangen te blijven hangen. Ik ben dan ook geen kandidaat meer voor om het even welke funktie. En daarenboven: ik ben het werk op de ASR beu, gewoon. Persoonlijk.'

Persoonlijk, ja. Maar toch lijkt Luk ons onrechtstreeks, via zijn eigen ervaringen, ook veel te vertellen over vele andere ASR-werkers gisteren, vandaag en morgen. Daarom juist sluit deze babbel met en over een individu

als Luk Devisscher, die jaren was ondergedompeld in de ASR-werking en naar vertegenwoordigingsstructuren, dicht aan bij de reeks over de ASR en haar (al of niet) democratie (in VI 10-27, 28 en 29, telkens op blz. 4). Daar kwam immers onvoldoende tot uiting welke houding de ASR, de studenten zelf dus eigenlijk, tegenover de 'full-timers' moet aannemen en waarmee de studentenvertegenwoordiging langens en doorheen de ASR, zoal gekonfiteerd wordt, intenc (kringraad, stuurgroep) en ekstern (Akademische Raad — AR). Luks kijkt hierop kan alleen maar verhelderend helpen werke. En toen draaiden we de lichtknop om en het werd weer donker.

J.H. Verbanck
Jos Vandickelen

Kultuur

VETO

Jan Decorte en realisme

Jan Decorte kwam op 3 en 4 mei in Leuven praten over het Realisme. Wat hierna volgt is een persoonlijke verwerking daarvan en pretendeert geenszins zo eksakt mogelijk zijn ideeën weer te geven. Die kunnen grofweg samengevat worden met het credo: 'Als datgene wat er is, is wat het is, als je ziet wat je ziet en je hoort wat je hoort, dan heb je realisme'.

Vanuit een receptief standpunt klinkt het allemaal erg eenvoudig. Maar dit effect maken is een ander paar mouwen. Er moet een kompleks programma afgewerkt worden, een proces dat zich grosso modo laat onderverdelen in drie grote stukken: de letterlijkheid van de tekst, de decentralisatie van de acteurs/personages en de funktie van het decor als omgeving, maar eveneens als werking op de twee vorige elementen.

Tekst

De speciale tekstbehandeling begint al bij de vertaling, die zo letterlijk mogelijk bij het origineel aanleunt, zelfs syntactisch. De idee die erachter schuilt is de noodzaak van een a-conceptuele benadering, opdat elke vorm van interpretatie van buitenuit vermeden wordt. De vertaler mag geen barrière vormen tussen tekst en acteur. Het is trouwens deze eerlijke tekst die centraal blijft in het werkproces en haar eigen wetmatigheden opdringt aan acteurs en decor.

Akteurs

Akteurs blijven zichzelf, dat is de opdracht. Enkel in de konfrontatie met de tekst tekent zich geleidelijk de differentiatie af tussen acteur en personage. Dit is natuurlijk geen passief gebeuren. Alle acteurs tegelijkertijd — ook tijdens de opvoeringen — leveren een gevecht met de tekst, om hem te kunnen ont-simuleren (d.w.z. ontdoen van alle oude, overbodige symbolen) en er zelf hun houding regenover te vormen. Hierbij moeten natuurlijk een aantal keuzen gemaakt worden, maar dan wel keuzen die onderworpen blijven aan wat het tekstgegeven aan realiteit bevat. Geen keuze die zou gelijkstaan met een gratuite toevoeging. Hoogstens een lichte vorm van tematische interpretatie. De rol van de regisseur blijft daarbij opvallend beperkt. Hij wil enkel bijsturen wat hij niet goed vindt in het aanbod, en dan nog in de mate dat die ingreep steunt op een objectieerbare — of intersubjectieerbare? — persoonlijke visie op wat die realiteit van de tekst is of zou kunnen zijn. Rekvisieten komen er op die manier 'toevallig', ze groeien organisch uit het natuurlijke repetitieve gevecht en de directe gebodenheden van het woord. Een direct gevolg hiervan is dat er geen sprake is van een gerichte intentionaliteit, noch ten opzichte van de tekst, noch ten opzichte van de toeschouwer. Want ook als kijker moet je je keuzen kunnen

LEUVEN EN DECORTE

Ter gelegenheid van het gesprek met Jan Decorte was de zaal van 'tStuc bijna volledig gevuld. Dit is niet te wijten aan toeval of omstandigheden. Al bij de opvoeringen van 'Torquato Tasso' bleek dat het Leuvense publiek een groot aantal aandachtige en fervente kijkers, vooral studenten, bevatte. De konsekwente en intensieve teaterpolitiek die 'tStuc de laatste jaren voert, is daar natuurlijk niet vreemd aan. Een bijkomende oorzaak moet waarschijnlijk gezocht

worden in het feit dat geïnteresseerde studenten (en zo zijn er veel) opener en onbevangerder naar een teatervoorstelling gaan dan de doorsnee Vlaming.

De dichte drommen Leuvense studenten die in Brussel naar 'King Lear' gingen kijken, bieden tenslotte voldoende redenen om te veronderstellen dat *Het Trojaanse Paard* door de plotse annulatie van de geplande opvoering in Leuven de beste opkomst en receptie aan haar neus heeft zien voorbijgaan. Is er hier sprake van een Decorte-effect? Wat er ook van zij, Jan Decorte komt volgend academisch jaar een nieuw op te richten werkgroep rond teater begeleiden op 'tStuc. Dat zal aanschrijven worden.

bepalen: welke acteur volg ik? hoe interpretere ik deze scène? moet ik wel symbolen zien? etcetera. Van hem wordt immers verwacht dat hij de boodschap uit het geheel van de aangeboden mogelijkheden distilleert, temeer omdat die niet bestaat. Elke voorstelling moeten de acteurs hun uitgeprobeerde stellingen herzien, tegenover elkaar, hun lijnen en hun omgeving.

Decor(te)

Ook het decor is 'toevallig'. Geen realistische uitbeelding van iets anders, maar een simpele verbeelding van de nood aan een omgeving, eender welke, om in te spelen. Dat is al voldoende realiteit. Binnen de grenzen die het tekstgegeven oplegt beklemtoont het de fundamentele vrijheids-gedachte in het regiekoncept van Decorte. Als toeschouwer stellen we teveel nomenere eisen aan wat met de realiteit moet stroken. Realisme wordt immers meestal begrepen als

afbeeldende realiteit. Decortes decors beantwoorden daar niet aan. Zijn realisme moet vooral ingevuld worden met een grote portie verbeeldende realiteit, evenzeer gemeenschappelijk van aard, maar minder concreet of bewust dan de normerende werkelijkheid. Zulke decors eisen een verbeeldende tegenhang van de acteurs. Ziedaar hun 'werking'.

Onbezoedeld

Uit deze opvattingen over de funktie van de scenische ruimte vloeit ook de wens voort om in bestaande, concrete ruimten te gaan spelen, ver van bestaande schouwburgen (of juist naast de bestaande schouwburgen). Het probleem blijft echter dat hiervoor een publiek moet gerekruteerd worden dat zijn vastgeroeste konventies zo snel mogelijk wil vergeten. En dit zou zich moeten uitstreken tot buiten het teater. Maar waar vind je zulke 'onbezoedelde mensen'?

King Lear, een tragische farce

In een interview van een tijdje geleden omschreef Jan DECORTE zijn taak als regisseur onder andere als volgt: 'het nieuwe publiek zijn klassiekers leren kennen'. Tijdens de voorbije drie jaar had dat nieuwe publiek de kans DECORTES encensering van de 'klassiekers' *Cymbeline*, *Maria Magdalena* en *Torquato Tasso* te bekijken. Geen storm in een glas water. Ze introduceerden een eigengereide teateraanpak in het 'Vlaamse' land en schoven een gevilde 'homo sapiens' naar voren, die de punt van twijfel en chaos op zijn bot weet. Na *Cymbeline* is er een tweede Shakespeare-klassieker die met het mes in de buik zit: *King Lear*, een produktie van HTP, die op het jongste Kaaitheaterfestival te zien was. Leert DECORTE zijn 'volk' teater kijken?

King Shakespeare

King Lear, het hoofdpersonage uit het gelijknamige koningsdrama van Shakespeare, is op hoge leeftijd en beslist om zijn rijk onder zijn drie dochters Goneril, Regan en Cordelia te verdelen, op voorwaarde dat ze hem kunnen zeggen hoeveel ze van hem houden. Goneril en Regan, meer gedreven door machtsverlangen dan door liefde voor Lear, zetten hun beste beentje van vleierige welbespraaktheid voor, wat een voortreffelijk indruk op Lear maakt. Cordelia wil echter haar oprechte liefde niet misbruiken: zij wil geen macht, zij heeft genoeg aan haar liefde voor Lear. De koning, die haar antwoord als een teken van schijnliefde interpreteert, raakt vertoemd: hij verstoot Cordelia - zij wordt uitgehuwelijkt aan de koning van Frankrijk - en verdeelt zijn rijk onder de twee andere dochters Goneril en Regan. Deze twee zullen hem snel van zijn resterende macht en materiële welstand beroven: als een arme man gaat hij op de dool. Als Cordelia ter ore komt in welke toestand de verbiterde Lear ondertussen verkeert,

Eric Vanhaeren

brengt zij een leger op de been en gaat naar Engeland om het onrecht dat haar vader werd aangedaan te herstellen. In de nevenintridge begaet de graaf van Gloucester, net als Lear, een gelijkaardige vergissing. Gloucester vertrouwt teveel op zijn bastaardzoon en intrigant Edmund die zijn 'broer' Edgar op 'valse' wijze van verraad en geplande vadermoord beschuldigt. Edgar moet vluchten, maar wordt later de gids van zijn vader, die door Edmund van de macht en door Regan en haar man van zijn zicht beroofd werd. Ondertussen is de strijd tussen de partijen ontbrand. The end: Edmund wordt door Edgar gedood, Regan door Goneril vergiftigd, Goneril pleegt zelfmoord, Cordelia wordt vermoord en Lear sterft in waanzin. Een 'exitus infelix', zoals dat eufemistisch genoemd wordt.

King Decorte

Opvallend bij DECORTES encensering van *King Lear* is de behandeling van de dramatische taal. De acteurs zeggen de tekst met sterke nadrukkelijkheid en laten hun bewegingen zo letterlijk mogelijk aansluiten bij de gesproken tekst. De koning van Frankrijk (JEAN-PIERRE MAES) bijvoorbeeld spreekt konsekwent in het Frans, al komt er voor Lear (DRK VAN DUICK) dan wel een tolk (J. HEESTERMAES) aan te pas. De vertaling die DECORTE voor deze opvoering maakte, tracht niet een wig te drijven tussen een poëtisch - abstracte vertaling en het 'reële handelen' van de acteurs. Integendeel: de letterlijkheid van de vertaling ten opzichte van het engelse origineel zorgt voor een sterke band en wisselking tussen de tekst en het letterlijk spelen van de tekst. Het resultaat van deze tekstbehandeling is niet alleen een politieke parabel over de macht, evenmin louter een psychologische analyse van blindheid en waanzin of een bezinning over goed of kwaad, over orde en wanorde. De politieke, psychologische en filosofische temata worden niet als aparte zeepbellen de zaal in geblazen, maar worden wel tot een complex geheel - net als de tekst overigens - georkestreerd.

'that I am wretched, makes thee the happier'

George Steiner schreef ooit, in 'The Death of Tragedy': 'Sinds Racine zijn serieuze toneelmakers en serieuze toneelkritici mensen geweest op zoek naar een publiek'. Het zou net zo goed in het nog te schrijven teatermanifest van Jan Decorte kunnen prijken.

De graaf van Gloucester (Willy Thomas) op zoek naar Lear tijdens de storm. Slaagt Decorte erin een dialektiek op gang te brengen tussen publiek en het gebeuren op de scène? Dat is de Frage. (Foto Herman Sorgeloos)

Paul Verduyck

Silence, s'il vous plait...

De dorpsgek van Schoonvergeten

Vijf jaar na het verschijnen van de eerste aflevering van *Silence* in het Franse striptijdschrift (A SUIVRE) is dit opus van COMÈS in het Nederlands uitgegeven: *De dorpsgek van Schoonvergeten*. Op deze Nederlandse versie zaten wij uiteraard allang niet meer te wachten, maar het is wel een mooie gelegenheid om COMÈS' werk en in het bijzonder *Silence* toe te lichten.

en haar mytologie staan hier centraal.

Hetzelfde thema wordt aangegrepen in *L'Ombre du Corbeau*, een verhaal over de oorlog en haar verschrikkingen. Dit werk mag als een overgangsfase gezien worden, zowel tekens als verhaaltechnisch. Tekentechisch: 'ja de eerder traditionele edoch briliante stijl in zijn debuut en de experimenten in *Le maître des ténèbres* kiest COMÈS hier resoluut voor een door zijn eenvoud treffende tekenwijze, waarin kleurschakeringen en spaarzame, erg zorgvuldig afgewogen arceringen er-

Abel Mauvy, die destijds onder de wapenen geroepen was in de tweede wereldoorlog. Uit wraak doodde Abel Silences vader, maar wat later stierf zijn verloofde bij de geboorte van *Silence*.

De vrouw van Silences vader werd uit het dorp verstoten en aangezien men haar van hekserij verdacht werd haar de ogen uitgebrand. Verbittert zoekt zij nu wraak, en daarvoor heeft zij *Silence* nodig, naast haar magische krachten.

Nu *Silence* zijn cruciale rol in de geschiedenis van het dorp kent ondergaat hij een ware transformatie: hij heeft de indruk *verständig* te zijn geworden. Paradoxaal genoeg gebeurt dat tegelijkertijd met het ontdekken van het gevoel *haat* en het verlangen naar *wraak*. De 'heks' wendt haar magische krachten aan om het dorp te teisteren en Abel Mauvy, de moordenaar van Silences vader en dus eveneens de echtgenoot van de 'heks', te doden. Dit laatste wordt door *Silence* verhinderd; steeds weer staat hij in tweestrijd tussen zijn oude naïeve kijk op de wereld en het pas ontdekte haatgevoelen.

Tussen *Silence* en de 'heks' groeit een liefdesverhouding, waardoor de stomme weerl in aanraking komt met een nieuw gevoel: de *liefde*. Dan echter ontbrandt de grote afrekening, waarbij de protagonisten oog in oog met elkaar komen te staan. Een grootse confrontatie die geen van hen zal overleven...en toch eindigt het verhaal niet in mineur.

Roman

Dit oeuvre is geen gewoon stripverhaal, het is een *roman*. In acht hoofdstukken - 150 blz. - diept COMÈS het hele gegeven uit, waarbij de personages *Silence*, Abel Mauvy, de 'heks' en sommige van de dorpelingen als het ware geanalyseerd worden in hun

digingen méér, zodat ieder plaatje als het ware blootgelegd wordt en spréekt. De tekening wordt *taal*. Steeds suggestief schommelt de tekenstijl van Dieter Hermann tussen realisme en karikatuur.

Silence

Silence (zijn Nederlandse alter ego: *Stille*) is een wees, opgenomen door de machtigste boer van Beausog, Abel Mauvy. Deze gebruikt en misbruikt hem als knecht op de boerderij en wantrouwt hem sterk; hij kan de gedachten en gevoelens van de stomme *Silence* immers niet doorgronden. *Silence* wordt door het dorp als een zwakzinnige beschouwd; de pesterijen van de dorpelingen en zijn baas ervaart hij als uitingen van hun vriendschap. Immers, wrok en haat zijn *Silence* onbekend. Hij komt er pas mee in aanraking wanneer hij de 'heks' ontmoet, een verstoten vrouw die bij de rand van het bos leeft en hem duidelijk maakt dat zijn geboorte de geschiedenis van de verhoudingen binnen het dorp sterk heeft veranderd. Zij onthult hem dat hij het kind is van haar man en de jonge verloofde van

De eer van een Heer

Er was eens een fotograaf, en die heette Eadward Muybridge. Deze fotograaf besteedde bijna zijn hele leven aan het fotograferen — in serie — van bewegende mensen en bewegende dieren, want ooit had hij gewed dat van de vier poten van een dravend paard er op een bepaald moment geen enkele de grond raakt. Muybridge was op zoek naar het zwevend paard.

Deze fotograaf had ook een privéleven, en terwijl hij de afstand tussen grond en hoef aan het bevelen was, legde zijn vrouw natuurlijk aan met een ander, ene Colonel Larkyns. Muybridge ontdekte dit, zocht Colonel Larkyns op in de Yellow Jacket kwikmijnen vlakbij San Francisco, groette hem — 'Good Evening Major, my name is Muybridge and here is the answer to the letter you sent my wife' — en schoot hem neer. Het proces — Muybridge was een bekende figuur vanwege zijn bijdragen tot de ontwikkeling van de fotografie — werd een 'major news event'. Uiteindelijk werd de fotograaf vrijgesproken.

Glass bewerkt Muybridge

Een reeks foto's van Muybridge doet sterk denken aan minimalistische kunst. Van foto tot foto verandert er omzeggens niets, afgezien van enkele haast te verwaarlozen verschuivingen in de posities van de poten of in die van een arm, lijken twee opeenvolgende foto's tweelingen. Enkele plaatjes verder blijkt dan echter dat het totaalbeeld ondergraven is, volledig veranderd door die 'minieme' verschuivingen. Volgens dat structuurprincipe werkt ook de minimalistische muziek en het hoeft ons dan ook niet te verbazen dat *Philip Glass* de muziek schreef voor 'De Fotograaf', een muziektheaterstuk naar het leven van Eadward Muybridge, op touw gezet door de Nederlandse regisseur *Rob Malasch* ter gelegenheid van het Holland Festival 1982, opgevoerd door *De Groep*. Glass is hiermee niet aan zijn proefstuk toe: hij schreef al de opera's *Einstein on the beach* (1976) en *Satagraha* (1980). Naar men me vertelde flopte het stuk THEATERMUSIEK.

In theater, in opera — zelfs bij 'modernistische' opera's zoals *Wozzeck* — speelt muziek een verhalende en onderstrepende rol. De dialectische logica van de plot wordt weerspiegeld in de muziek, wordt gekristalliseerd in aria's of songs. Nu is minimale muziek bij uitstek een non-narratieve, niet-illustratieve muziekvorm, waarin niet

'verandering' (cfr. Verhaal) maar 'herhaling' de overheersende stijfheid is. Minimal music is neutraal en blijft in zichzelf rondkijken, zonder verbanden met een buitenmuzikale wereld, zodat de verhalende en onderstrepende functie van daartoe problematisch wordt. In een ander verband kan het oninterpreteerbaar karakter ervan echter een pluspunt worden, bijvoorbeeld in de dans waar de muziek een neutrale voedingsbodem voor beweging wordt of in het theater van Robert Wilson (o.a. *I was sitting on a patio, Einstein on the beach*), waar de muziek één van de vele 'handelingen' is die door hun ondoorzichtelijkheid het geheel spannend maken.

De muziek zelf

Malasch heeft waarschijnlijk te weinig oog gehad voor het specifieke van Glass' muziek; zijn concept zelf oogt trouwens nogal hybride. 'De Fotograaf' bestaat uit drie delen, een stuk, een diavoorstelling plus concert en dans. Wat er ook van zij, Glass' muziek kan heel goed op zichzelf beluisterd worden, los van de 'De Fotograaf'. Ze ligt in de lijn van de vorig jaar verschenen 'Glassworks'-*elpee* en zet de daar aangekondigde evolutie naar een grotere nadruk op harmonie en melodie waarbij de voorkeur voor ritmische veranderingen en structuren — kenmerkend voor Glass — afgezwakt wordt, door Glass. 'Het was eigenlijk heel gek. Op een gegeven moment begon ik andere noten te horen. Op een ochtend wordt je wakker en alles klinkt anders. Ik begon dus ook andere noten te gebruiken voor mijn composities. Notens en combinaties van noten die tevoren nooit tot mijn persoonlijk patroon hadden behoord. Het was opvallend hoeveel protest er kwam van de leden van mijn ensemble... Ik kwam op een keer niet op de repetities en toen hebben ze zelfs noten veranderd omdat ze overtuigd waren dat die er verkeerd in zaten.' (Vinyl, juli '82) In het concert in Act 2 is er zelfs een partij voor solovioel: de viool herhaalt een korte, scheurende, perkussieve muzikale zin, die door het contrast met het uitdijende spel van de rest van het ensemble een vreemde spanning oproept waardoor het geheel bijna 'begrijpelijk' wordt, minimale muziek met een menselijk gezicht. Voor Act 1 schreef Glass drie 'songs' — niet te veel bij voorstellen, de stem blijft louter instrument en herhaalt een aantal nietszeggende zinnetsjes steeds opnieuw —, waarvan één, 'A Gentleman's honour' instrumentaal heromvormd wordt in een heel gedreven versie die in een rockband had afkomstig kunnen zijn. Act 3, de dansmuziek, klinkt nog het meest als Glass' oude stijl.

Peter De Jonge

Philip Glass met een Colgate-smile en warrig, weerspannig haar: het menselijke gezicht van de minimale muziek, haast 'begrijpelijk'.

BRAM

COMÈS, *Silence*. Casterman, 1981.

COMÈS, *De dorpsgek van Schoonvergeten*. Casterman, 1983.

De andere vermelde beeldverhalen zijn alle uitgegeven bij CASTERMAN, zowel in het Frans als in het Nederlands, met uitzondering van *L'Ombre du corbeau*, uitgegeven bij LOMBARD. *La belle* is nog niet in boekvorm verschenen.

Video; van marge naar commerce

Wij houden niet van mensen die overdrijven. Met Video staan we dus niet aan de deur van een nieuw tijdperk. *The electronic Age* zou dat met het nodige gevoel voor bombast heten. Toch betekent Video een ernstige vernieuwing en verrijking in het visuele informatie- en kunstmedium, en houdt het een geavanceerde optie in voor de demokrasering van het 'hobbyisme' beelden en beeldreeksen maken: amateur-fotograaf en dito-super achter worden vervoerd door de amateur-videoot. De eerlijkheid gebiedt ons wel toe te geven dat

wat samenloopt met eenzelfde drang naar esthetisch dekadentisme, dissonante harmonie of wat dan ook — kortom: drang naar 'artisticiteit' — van de makers van de muziek: Visage, John Fox, Ultravox, Peter Godwin e.a. Deze filmpjes bewijzen hoezeer het bijgevoegde beeld de appreciatie voor de gebrachte muziek (het te verkopen produkt eigenlijk) in de hoogte drijft: zonder die fantastische blote tietengrieten zijn nummers als *IMAGES OF HEAVEN* of *GRILLS ON FILM* (Duran X2) hooguit leuk, niet 'geweldig'. En hier zitten we aan de clippen van de zaak: de enorme hoeveelheid aan stereotiepen — zeg maar: clichés — die in deze nieuwe 'kunst' vorm bij elkaar gesleurd worden. Zo wordt de artistiek in eerste instantie al ernstig geschaad door de — uit het oogpunt

zijn zuivere betekenis aan toe te voegen, zijnde het 'angstvallig hechten aan de uiterlijke vorm, zonder (aan inhoud of betekenis) te denken.'

Il Mistero del Cuori / The Misery of the Heart

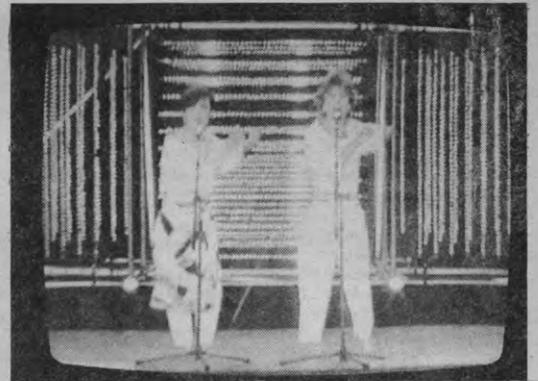
Hamvraag blijft of eenzelfde kritiek van formalisme Antonioni en Coppola kan/moet/mag treffen. Wat Antonioni betreft, zowat al zijn films werden en worden — neem bv. *IDENTIFICAZIONE DI UNA DONNA* — een high-brow attitude, geweldige gekunsteldheid en ontogankelijkheid toegeschreven. *IL MISTERO DI OBERWALD* ontsnapte daar ook niet aan, integendeel, en mijns in ziens terecht, dit hoewel de naam van Michelangelo uit Ferrare hoog in ons filmblazoen geschreven staat. Wat zo irriteert aan deze film is de geringe belangstelling — en dito persoonlijke verwerking — die Antonioni aan zijn subjeet gewijd heeft: het lijkt wel alsof hij *per paar toe val* Cocteau's trouwens al verfilmde toneelstuk "L'aigle à deux têtes" (De Tweehoofdige Adelaar) gekozen heeft als nu-eenmaal-nodige basisgegeven voor wat niet meer blijkt te zijn dat een *stijloefening met video*. Men kan dan wel leuteren over een warme kleurenschakering — symboliek der kleuren? Onbekend — en over een door artificiële kleuren ontworpen natuur, het effect is povertjes, dunnetjes en vervelend.

Eenzelfde kritiek zou in eerste instantie ook Coppola's *ONE FROM THE LAB* (erg hartlijk is de film nl. niet) kunnen treffen: is het omdat met video gaat experimenteren dat het scenario rudimentair moet zijn? Zeg nu zelf: een Coppola die ná het grandioze epos *APOCALYPSE NOW* een film maakt over een 'gewone' love-story. Toch is de film niet formalistisch of gewoon 'mooi'. Het werken met de elektronika, en de visuele effecten ervan maken *ONE FROM THE HEART* tot een formele, eerder dan inhoudelijke visie op de (Amerikaanse? Ruimer?) leefwereld als een kitchwereld, vol wafse kleuren, lichten en emoties.

Geld, schat

Een ander soort video-filmpje dat de regelmatige bioskoopbezoeker een regelrechte doorn in het oog is, vormt de 'video-clip' van de filmzaal: het *reklamefilmje*. De reclamespot werkt voort in de traditie van Harold Lloyd of Buster Keaton: je lacht met zoveel klungelarij, met immens geforceerde situaties, met onvoorstelbare hyperbolen en pseudo-waarheden, maar uiteindelijk onthoudt men toch die naam. Tapijten Keaton, Lloyd verzeeringen, Martini Buster. Eco la commercie langs haar vulgaire kant.

Anders de andere kant van de video-kommercie, — over Video 'Tron'

Deft en Hilde in actie: Verdin zie je niet maar hij was wel degelijk ook in München: het 13-punten Rendez-vous ging voor op de video-werkgroep van 't Stuc.

Games als Pac Man, Space Invaders of Pengo hebben we het niet. Verge-ten! — met name de massale inflatie in de verkoop van hardware: de Home System Video Recorder. Er vallen natuurlijk pagina's te vullen met de morele kant van de zaak, over verkeerdelijk gebruik van de recorder ('Dynasty' overtapen e.d.); feit blijft dat er enorme mogelijkheden bestaan tot het nuttig aanwenden van zulk speelgoed. Als men niet al te gefortuneerd is — zoals de meesten onder ons, vermoeden we — is de kans op volledig creatief gebruik van het medium wel erg beperkt: huur of aankoop van een camera betekent zware onkosten, en dan blijven er nog de montage-, sonoriserings- of synchronisatieproblemen.

Alléén in de Filmzaal

Voor wie het lange aanschuiven in de rij, een filmzaal vol kuchende, bekomentariserende, vrijdende en ongepast lachende/wenende (E.T., bvb.) burens of ongemakkelijk zittende zetelgenoten (waar krijg je die voorpoten ook kwijt?) — een konstante nachtmerrie zijn, bestaat er slechts één video-oplossing: het aanleggen van een *filmtheek*, het beste van de pellicule wordt aldus op video vastgelegd. Een groot bezwaar daartegen kan slechts gedeeltelijk worden weggewuifd: het gebrek aan actuele (d.w.z. 'nieuwe') films kan amper weggemoffeld worden door een of ander lidmaatschap in een Video Club. *Primo*, omdat zij normaliter niet over films die nog de bioskopen afwelen, mogen beschikken *secundo*, omdat zij waar dat wel het geval is, meestal slechts de door ons gelaakte genres als seks-, karate-, spaghetti-, of geweldfilms in voorraad hebben. Vergeten we even de drang om het nieuwste van het nieuwe te bezitten, en stoten we toch nog op een ander probleem: bepaalde films komen op het kleinere scherm (zeg nu niet dat u over een Large Video Screen beschikt) zo goed als niet uit de verf. Dat geldt dan vooral voor spektakelfilms, films op Cinescoop — waar de adaptie op T.V. rechtchoegig blijft,

maar de helft van het scherm zwart wordt. Laten we tenslotte het probleem van de *Dubbing* achterwege, dan blijkt het wekelijks aanbod aan te Bekijken/Verzamelen films op de vereende zenders (BRT, RTB, NL, DL, FR en soms BBC) hoger te liggen dan sceptischer wijze kon gedacht worden. En we bedoelen wel degelijk kwaliteitsfilms, hoor. Uiteindelijk blijkt het probleem van het privé-bioskoopje dan toch van financiële aard: het aanschaffen van blanco cassetten is lang niet goedkoop — maar dat is, sceptici, de platenindustrie nu ook — en it takes a lot of courage om een liefkoosde film weg te wissen, witwassen. Dreff!

Rendez-Vous in A.V.

Treurt ghy toch niet, mijne vrienden. Er bestaat een manier om goedkoop ende creatief met video om te springen. Dat is dan het volgen van een video-kursus, ook wel *Video-werkgroep* genaamd, die jaarlijks door 't Stuc georganiseerd wordt, en die ook werkelijk de moeite loont, wat ondergetekende als werkgroepeling van dit jaar u in alle bescheidenheid kan garanderen. In deze werkgroep heeft men namelijk de unieke kans om — voor de eeuwig keer in uw leven wellicht — met (kwasi) professioneel materiaal om te springen, van binnenuit te leren hoe moeilijk het wel is om goede beeldenreeksen te creëren, om zelf eens eigen produktie — hoe amateuristisch ook in het begin — in elkaar te steken, om, tenslotte, het werk van anderen beter te leren waarderen. Wat de cursus van dit jaar betreft, toch enige smetjes: de 'lesgever' (of hoe noemt men Walter?) was niet bepaald een toonbeeld van pedagogische onderlegdheid — 'wel van technische —, de groep deelnemers was te groot om de werkkintensiteit te bevorderen en, uiteindelijk, had de lesgever eind april een belangrijke 13-punten ontmoeting in München die de jaargang wat bruusk afronde. In alle geval: volgend jaar een nieuw werkgroep-rendez-vous? M.E.

De BBC op haar best. Claudius, verkleed als Hamlet, verliest life zijn zelfbeheersing en scheidt de regisseur achter de kamera de huid vol.

wat het doorseinen van informatie betreft, video reeds nu al haar volle waarde heeft bewezen, maar dat het raakpunt van video en kunst momenteel nog erg broos en weinig kwantitatief is.

Fabienne Van De Clip

Zoals dat gewoonlijk gaat bij de opkomst van een nieuw medium, bestaat er onder de meest fervente voorstanders ervan een enorme behoefte om zich af te zetten tegen die 'vorm' waarmee het de grootste affiniteiten vertoont. Wat film betrof, betekende dat het afzetten tegen het louter fotografische; wat video betreft, zet men zich tegen het té 'filmische' af en benadrukt men het 'videomatische' — whatever that may be —: theoretisch uitgedrukt beklemtoont dit de eeuwige drang naar eksploratie van het nieuwe medium, in een poging tot het beklemtonen van haar eigenheid. Hoewel zulke 'ekstremiten' nogal goedkoop voor louter formalisten versleten worden, hebben zij een belangrijke taak: zij wijzen er namelijk op dat men met film en video wel degelijk over twee onderscheiden entiteiten bezig is. De video-clip bvb, waarvan er tegenwoordig ongeveer een twintigtal dagelijks het TV-scherm teisteren, mag niet afgedaan worden als een louter kortfilmpje, maar wel als 'videomatisch' — dit hoewel het grote voorbeeld/de grote voorloper van het genre, Ultravox's *VIENNA*, in de tegenovergestelde richting schijnt te wijzen. In het ander uiterste — de zgn. 'echte' video — refereert men eerder aan *QUEST IONNAIRE* van Chas Jankel of *TOM TOM CLUBS* 'abstrakte' *GENIUS OF LOVE*; men stemt hier in met George Adés definitie van Video als 'de samenvloeiing op het kleine scherm van showtechnieken, de eksperimentele (!) cinematografie en de onoverzichtelijke mogelijkheden van het elektronisch scherm'

De Kleine Verveling

Wat vooral wringt aan deze definitie zijn grootste adjectieven als 'eksperimenteel' en 'onoverzichtelijke mogelijkheden', die in het merendeel van de praktijk weinig tot niet aan bod komen. We stemmen dan ook volmondig met Adé in waar hij het fenomeen video-clip slechts een 'schuchtere uiting van het beeld als gebeurtenis' noemt. Laten we immers wel wezen: video-clips zijn geen kleine pareltjes van kunst, maar handige en in de markt liggende promotieprodukten. Er zijn uiteraard wel enige stukjes die zich graag de notie 'kunst' laten aanmeten,

van commercialiteit en *vedettisme* begrijpelijke — neiging om telkens de Band, Voice and Performers in beeld te brengen in een origineel kader: het middeleeuwse kasteel, de verlaten fabriek, het Hilton hotel of — summum — de Recording studio. En in welke staat dan nog! Muzikanten zijn niet onmiddellijk beroepsakteurs en hun pedant posedoedoe en video vervreemd-blik werkt op de lange duur wel op de lachspieren (behalve natuurlijk als de muziek inderdaad Aliënerend werkt — cf. David Byrne).

Voor de rest presenteert men ons steeds dezelfde vormen van 'wipes', slow motions en freeze frames, zoombewegingen op de interessantste delen van de chantage, gedecoupeerde handdelingsfragmenten — repetitief — in de beste strukturalistische traditie, danspasjes die de blanke moet instuderen, taboe op enige logica in het 'verhaal' verloop en menig, menig knopijge naar de jaren '30 (ekspressionisme) en 40 (Bogartisme). Soms kleine verveling, soms grote geuk. En soms, edoch soms, kleine stukjes kunst, vooral als de auteur (spreekt men in dit verband over regisseur?) D. Bowie heet. Maar ja, zeg Olfant Mens wet tenminste wat akteren voor een kamera is...

Videofilm: video min film?

Toeval of niet, maar het zijn toevallig twee van de meest markante en door de kritiek dikwijls bekritiseerde meesters van de pellicule, die het aangedurfd hebben om video-eksperimenten in het normale, commerciële filmcircuit in omloop te brengen: Antonioni met *IL MISTERO DI OBERWALD* en F.F. Coppola met zijn momenteel in de Leuvense Rex draaiende en aanbevelenswaardige *ONE FROM THE HEART*. Daarmee waren ze echter niet de eersten. Zoals dat betaamt, genieten het voorrecht van de premiere de marginalen binnen het filmcircuit, in casu de Underground groep New American Cinema, met als meest recente voorbeeld de cult-film *OUTSIDE IN (DAS INNERE BLOCH)* van de uitgevokene,amerikaan Stephen Dwoskin. Ook Ken Rocco Russell heeft zich reeds, met zijn fameuze *ALTERED STATES*, aan video verzeppen, uiteraard met het befaamde Russel-effect: een kakafonie aan kleurveranderingen, vertroebelend beeld of rimpiciteit zonder stuwend tempo. Daarmee beoogde Russell, naar we uit goede bron vernemen, een gevoel van Angst over te brengen, maar aangezien die mooie beelden-reeksen daar niet in slagen, achten we het niet meer dan juist hier het predikaat 'formalisme' in

ILSE of de absurde ondergang van een strip

bart ramakers

'Alleen verwanten voegt het zonden van verwanten aan te zien en aan te horen'

De Duitse kritikus Georg Hensel kon, twee jaar geleden, zijn recensies over 10 jaar theaterleven in beide Duitslanden, Zwitserland en Oostenrijk bundelen in een boek 'Theater der siebziger Jahre', dat zeer interessant en historisch relevant is (1). Indien een Vlaamse recensent zoets in zijn hoofd zou krijgen, zou zo'n boek erg dun zijn. Het aantal interessante en/of historische relevante producties is in Vlaanderen te tellen op de vingers van één hand. Maar even belangrijk is de vraag of de uitgangspunten waarmee de Vlaamse theaterkritiek tegenover het verschijnsel theater staat en de criteria die gehanteerd worden een ernstige toetsing van hun journalistieke of wetenschappelijk - historische waarde kunnen doorstaan. Bovendien: welke zijn de criteria voor zo'n kritiek van de kritiek?

Iest. Opmerkingen als 'Het decor verwijst tegelijk naar de bovenliggende realiteit als naar de onderwereldse onrealiteit' en 'Het is geen peulschillette om gedurende anderhalf uur tussen falset- en gewone stem een behoorlijk moeilijke tekst blijvend aanvaardbaar op het publiek over te brengen' (over Roelof Hartplein 4) blinken uit door banaliteit: ze zeggen niets over het functioneren van deze middelen (decor en stemmen). Zowel naar een publiek toe — dat niets wijzer wordt, want er wordt niets verteld over hoe de kritikus tot zo'n oordeel komt — als naar de theatermaker toe is zo'n recensie zinloos. In zijn recensie over 'Koning Oidipou' is Meert wel duidelijk over zijn vergelijkingspunten — hij vergelijkt zowel het gebruik van de ruimte als de akteerprestaties met de Berlijnse Schaubühne: als er in deze voorstelling één zaak duidelijk is, dan is dat de oprechtheid van de zoektocht, de queeste. Hierover geen woord, Meert beoordeelt de prestaties enkel op hun techniciteit, niet op hun potentie om inzicht en betekenis te doen ontstaan. Dit is arrogant: het enige wat deze recensent aan informa-

opgebouwd is uit interviews met de makers, en met achtergrondinformatie over Jan Arends. Duiding ontbreekt helemaal. Terwijl de betrokkenen precies daarom smeken. Bij De Roock en Arias stoort dit niet, omdat hun bijdragen minder pretenties hebben.

Opinie

De opiniërende kritiek is de meest controversiële 'stijl'. Zowel binnen als buiten de Stuc-muren. Dit soort kritici heeft ofwel een aantal vaststaande esthetische of politieke (voor)oordelen, waarmee ze naar een voorstelling trekken, ofwel bouwen ze, op basis van het programmaboek, of, in het beste geval, de voorstelling zelf, premissen op. Bijvoorbeeld Edward Van Heer's aprioris bij de bespreking van 'Koning Oidipus': '...in die zin zijn beide producties (hij behandelt Oidipous samen met een ander project) werkvoorstellingen, m.a.w. momentopnamen binnen een ruimer werkproces. (...) Een bespreking ervan moet dan ook constructief blijven.' (1) Dit soort minachting, deze idee-fixe over het begrip *werkvoorstelling* is jammerlijk, zeker als verder blijkt dat Van Heer gewoon slecht heeft gekoken (... het vervlakt tot slechte slapstick: een herder in slipes en beha...). Wim Van Gansbeke (2), ook radiorecensent, constateert dat de meerduidigheid van het akteergedrag niet in de hand wordt gehouden en eenlijngheid mist. Dit is eventueel een hypothese, maar kan geen conclusie zijn. Het feit dat de acteurs niet eenlijng akteren is an sich geen criterium. Op zo'n opmerking moeten argumenten volgen, en die blijven uit. De algemene kwaal bij deze recensenten, naast het feit dat elke systematiek in hun premissen ontbreekt, is dat ze zichzelf en hun criteria vaak belangrijker vinden dan de voorstelling die ze beoordelen. Dit heeft vooral te maken met hun nefaste manier van kijken naar een voorstelling. Elk beeld wordt geassocieerd met een bedoeling die niet voortkomt uit de logica van de voorstelling, maar uit de dogmatiek van hun premissen. Als bijvoorbeeld Van Gansbeke vertelt dat Kreeon de vensters openzet om de stal te luchten, dan is dit beeld waardeloos voor de potentieel toeschouwer. Dit is geen duiding, dit is manipulatie die bovendien voortkomt uit een zeer onnauwkeurige kijkgedrag (vgl. ook Van Heers uitsluiting over slapstick). Een recensent vervult een bemiddelende functie tussen theatermakers en publiek, en dat ontbreekt vaak bij Van Gansbeke, Van Heer en ook Dirk Vandenedde (3).

Analyse

De analytische kritiek ontbreekt volkomen in de dagbladen en op de radio, en is ook in de meeste weekbladen afwezig. Sinds de verschijning van het theatertijdschrift *Eicetera* is op dit terrein, dat vanuit de relevantste beoordelingen oplevert, een leemte gevuld, maar dit mag geen alibi zijn om nergens elders vanuit objectieerbare criteria en een zeer nauwkeurig kijkgedrag voorstellingen te ontleiden.

De witte raaf op dit terrein is Veto zelf. De makers zijn het erover eens: Pieter 't Jonck's recensie over *Roelof Hartplein 4* (4) en de uitgebreide bespreking van *Koning Oidipus* (5) vormen samen vanuit het belangrijkste wat over de Stuc-producties verschenen is. Journalistieke duidelijkheid, betrouwbaarheid van de criteria en aandachtig kijkgedrag zijn de meest opvallende kwaliteiten. Bovendien is het konfronteren van twee analytische invalshoeken, zoals bij de Oidipusbespreking gebeurt, een weldoende luke: kritiek is niet objectief zijn, maar intersubjectief, en vier recensenten kunnen meer en beter zien dan één. De specifieke tegenstelling tussen een hermeneutische analyse ('t Jonck en De Jonge) en een semiotisch onderzoek (Verduyck en Vanhaeren) maakt deze konfrontatie nog relevanter. Het is wel schrijnend, en dat is een eerste conclusie, dat de relevantste besprekingen geschreven zijn door jonge niet-professionelen, in een studentenblad dat gebaseerd is op vrijwilligerswerk. Het is duidelijk dat een algemeen beoordeling van de theaterkritiek in Vlaanderen gebaseerd moet zijn op het al dan niet vervullen van zijn bemiddelende functie, m.a.w. de kritiek moet het publiek op de hoogte houden van het ernstige theaterwerk dat in dit land geleverd wordt. Het voornaamste criterium is dus het journalistieke. Maar feit is ook dat de journalistiek op het gebied van kunst zijn relevantie

Stuc-films voor blok en eksamens: Cinefiel en toch de moeite: het kàn!

Het zal naar jaarlijkse gewoonte wel weer moeilijk worden om tijdens de blok en de eksamens aan fatsoenlijke ontspanning te geraken. B.v. film is daartoe anders wel een zeer geschikt middel, maar om een of andere onduidelijke reden schijnt men meestal te denken dat alleen boertige, dollie komedies of afstompende, rot-kommerciële hersenloosheid de getergde student soelaas kunnen brengen. Ik zou je daarom aanraden: ga niet naar de bioskoopzaal tijdens de maand juni als je jezelf nog een beetje naar waarde weet te schatten of als je een minimum aan zelfrespekt weet op te brengen. Er zijn immers nu al aanwijsbare symptomen van de verloederling in het bioskoopaanbod die zich elk jaar rond deze tijd voordoen. En bovendien zal het misschien toch nog zomer worden — ook al zijn daar dan géén symptomen voor — waardoor het in de zalen veel te bedrukt en klef is, de airconditioning aldaar kennende.

Even iets over de symptomen van de ras versnellende verloederling in het recente filmaanbod te Leuven. Voortaan is er DAF (De Andere Film). Hoewel die toch regelmatig kwaliteitsproducten weten te programmeren, zullen we daar de eerstkomende maanden niet kunnen van genieten. DAF sluit immers definitief de klaslokalen op maandag 30.05.83 met naar alle waarschijnlijkheid de belangrijkste productie uit het schooljaar politiek-sociaal filmengagement: DE MAN MET DE KAMERA van de Rus Dziga Vertov uit 1929, een erg miskende klepper uit de Russische stomme filmtraditie en een baanbrekende stylist. Vanuit de klassieke, hoger geschetste *idee fixe* over films-in-eksamens voelt DAF zich ongetwijfeld niet geroepen om de kijker nog langer lastig te vallen met maatschappij-kritische diepgang.

Round-up

Ciné Rex heeft er nog wel even een spurtje uitgeperst om het academiejaren in schoonheid te beëindigen (cfr.

verpletterd onder het beukende geweld van de *musts* uit de Oscar-mallemolen: GANDHI en SOPHIE'S CHOICE monopoliseren al weken Studio 1 en AN OFFICER AND A GENTLEMAN is al aan zijn vijftiende week toe...

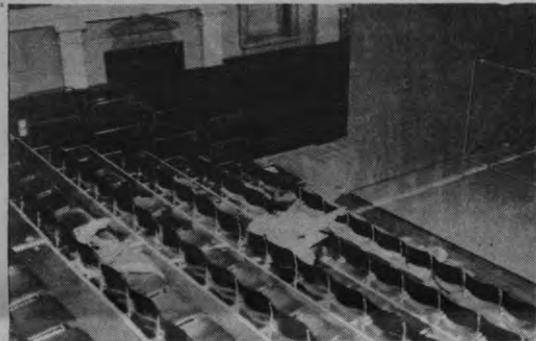
Rex en Studio mikken dus geweld laag en doordacht trefzeker op Jan Modaal en Mieke Middelmaat. Maar, kop op, gelukkig is er na dit alles het *goete ouwe Stuc* nog. Niet dat het Stuc niet al eerder uitgepakt heeft met een pakket films voor blok en eksamens, waarbij we óók naar onze snel vergrijzende haren dienden te grijpen om zoveel misvatting over filmprogrammaat voor de blokkende en sneuvelende student. Maar kom, al doende leert men duidelijk en dit jaar hebben we duidelijk niet te klagen, zo laat het zich aanzien.

From the terrace

Twee jaar terug was 't Stuc alvast verdienstelijk door op zijn minst toch iets te willen doen voor den blokkenden student. Zijn status als erkende kultuurtempel waardig blijvend koos 't Stuc wel voor typisch cinefiel films. Maar de al herhaaldelijk geciteerde *idee fixe* omtrent eksamenfilms in-dachtig gokte men toch ook massaal op de dolkomeische topers uit de filmgeschiedenis; met een bloemlezing uit Chaplin, Keaton, Laurel en Hardy en de Marx Brothers als gevolg. Lachen tot je er de buikkrampen van kreeg dus, maar daarmee was de kous af. Kortom: een scherp schot naar de corner-vlag.

Vorig jaar zou dat niet meer gebeuren, dat was té gemakkelijk, bedacht men. Meteen dan maar full speed de andere kant op. Gevolg: té moeilijk. Met uiterst waardevolle, maar veelal te bloersterige diepgangen als SCHWESTERN OF HONGAARSE RAPSOEDIE kan je inderdaad moeilijk op een rumoerig terras terecht en ronduit intimistische prenten als LES FLEURS DE MIEL b.v. kunnen daar helemaal niet tegen.

Na al dit vallen en opstaan ligt nu dan toch dé perfect uitgebalanceerde terras- én zaalprogrammaat voor. Tegelijk ontspannende en echt serieuze films; allemaal met cinefiel inslag en kwalitatief zeer te verantwoorden; de ene intimistisch, de andere groots opgezet. Daarvoor wordt dan ook inderdaad niet alleen meer het terras ingeschakeld, maar ook de animatiezaal.

Roelof Hartplein 4' Stuc — Stuc-productie I — in Amsterdam: prooi voor de Nederlandse theaterrecensenten? (foto Pieter 't Jonck)

We zullen dit beoordelen op basis van enkele recensies die verschenen zijn n.a.v. de Stuc-producties *Roelof Hartplein 4* (op tekst van Jan Arends, première 30.4.82) en *Koning Oidipous*, een queeste (van Sophokles, première 11.4.83). We hebben het met opzigt niet over tijdschriftartikelen — zoals Wim Mariëns analyse van *Roelof Hartplein 4* in *Kultuurleven* (6) — omdat precies het efemere karakter van de dagbladen radiorecensies hun specificiteit uitmaakt.

In het landschap van de Vlaamse theaterkritiek zijn er, grofweg, vier richtingen te onderscheiden: de zogenaamde non-kritiek, die gekenmerkt wordt door volslagen onkunde over de mechanismen die in het theater werkzaam zijn, en waarbij de kritikus zich vastpist op het uiterlijk effect van de beelden. Ten tweede is er de journalistieke kritiek, die vaak niet meer doet dan een haarscherp verslag geven van de voorstelling, zonder een expliciet standpunt, en waarbij een toneelvoorstelling dezelfde behandeling krijgt als b.v. een parlementaire zitting. Dan is er de opiniërende kritiek, die vanuit — in het beste geval geëxpliciteerde — premissen een voorstelling goed of slecht vindt en die enkel aan verslaggeving doet in functie van te trekken conclusies. Tenslotte is er de analytische kritiek, die veel weg heeft van uitgebreide analyses (zoals die van Wim Mariëns) omdat daarin beeld per beeld een voorstelling wordt ontleed en getoetst aan hypotheses, als een soort toegepaste theaterwetenschap. Deze laatste is, voor de theatermakers vanuit de interessantste, maar niet elke kritikus kan zich zo'n analyse permitteren, vaak uit plaatsgebrek. Deze indeling heeft niets te maken met al dan niet waarderende opmerkingen van de theaterkritikus: een positieve kritiek kan nuttelos zijn, een negatieve intederdeel zeer leerrijk voor de makers.

Non-kritiek

Over de non-kritiek — Brecht noemt dit soort als (anti-)reklame fungerende recensies *kulinaire kritiek* — kunnen we kort zijn: aan kritieken als die van Hugo Meert (7) en (8) heeft niemand

te meedeelt is dat hij het werk van de Schaubühne kent. Maar daar heeft evenmin iemand iets aan.

Andere recensies in dezelfde strekking verschenen in Knack (9) en Spectator (10) over *Roelof Hartplein 4*, en in 't Pallieterke (11) en *Gazet van Antwerpen* (12) over *Koning Oidipous*. Wat de Oidipous-recensies betreft lijkt het ons geen toeval dat de waardering van deze pers samenvalt met een opvallend onbegrip. Een analyse zou dit entoesiasme wel nuanceren.

Journalistiek

Het is opvallend dat zich op het niveau van de journalistieke kritiek, waarin met name Jef De Roock (9) en (10) zich het vlótt in uitdrukt, de interessantste recensies verschenen zijn. In de *Roelof Hartplein 4*-recensie sprak deze over het ontstaan van 'een nieuwe esthetiek' — een term die Paul Arias verbasterde tot 'de nieuwe esthetiek' —, en dit werd een uitdrukking die tot eht ongenoegen van vele theatermakers hun individueel werk dreigde te reduceren tot exponenten van een bepaald school. Bij Oidipous behandelt Jef De Roock uitgebreid alle elementen van de voorstelling (ruimte, vertaling en tekst, personages, regiekoncept) en toetst deze aan — kwa nonkonformisme en ernst van het werk — vergelijkbare producties en aan de evolutie van het kijkgedrag bij dit soort voorstellingen. De juiste accenten worden gelegd, bijvoorbeeld de rol van het koer. Maar nergens gaat De Roock opiniëren of oordelen, en zijn enige subjectieve gevoelens is twijfel over de juistheid van zijn indrukken. De Roock's recensies blinken vooral uit door hun integriteit, niet door hun analytische diepgang. Meer analytisch is Paul Arias (11) en (12), radiorecensent die in zijn verslaggeving ook analytische accenten legt (de niet-psychologiserende personageontwikkeling, de konfrontatie akteur-personage, het aspect werkvoorstelling in *Koning Oidipous*). Zijn opinie beperkt zich tot 'eerlijk en interessant', maar een finale conclusie trekt hij zelf niet. Een extreem voorbeeld van verslaggeving is Anne Van der Wee's artikel (13) over *Roelof Hartplein 4*, dat helemaal

Let's get rolling! De spoelen in aanslag, het doek opgehangen... Alleen is 't weer te slecht, dus voorlopig is het in de zaal te doen. Terrasfilms heet dat dus. Beter is: All Time Movies (foto Wim Verhelst)

'beter' werk van de laatste weken als *ONE FROM THE HEART* en *THE GODS MUST BE CRAZY*, na maanden noppes, maar Dijk zal zich zeker wel niet geroepen voelen om de student op niveau te entertainen tijdens de Inquisitie. Het zal wel weer platweg mikken worden op de *onderbuik* van de overspannen blokker met gulle lach, avontuur en blote tieten.

Ook de Studio's beloven niet veel goeds meer voor dit jaar. Voor zover gelauwerde *misbaksels* als *TOOTIE*, *THE BEASTMASTER* OF *BRAINWASH* al niet in omloop zijn, vullen doorzichtig-kommerciële *reprises* de programmaat: *THE MAN WHO FELL TO EARTH* vanwege Bowie in Vorst Nationaal natuurlijk (of hoe Rastelli snel even zijn deel van de recette aldaar meepikt, hoewel de film kwa topkwaliteit wel enkele weken méér mocht lopen) en *A CLOCKWORK ORANGE* vanwege Malcolm MacDowell in *BRITANNIA* (14) *PITA* (15) wille zalen, voor deze k. rick-klasieke, maar... de tweede maal... enkele maanden hgeeft gebucht... Daarnaast worden gezamenlijke... als IREZUMI... sijnpelweg

Het systeem werkt als volgt. Vooral de serieuze, intimistische en/of wat duidelijker cinefiel ogende films komen telkens op zaterdag in de zaal. Dat ligt in het verlengde van de wat onsysteematische en ook onregelmatige zaterdagprogrammaat van tijdens het jaar. Toen waren het vooral bejaarde klassiekers die desalniettemin de moeite waard zijn; nu worden het allemaal vrij recente, moderne meesterwerken die echter uiterst miskend, vaak zelfs *haast onbekend* zijn gebleven. Toch zijn het allemaal films van mensen als Wim Wenders, Michelangelo Antonioni, Vittorio De Sica, Joseph Losey, Peter Weir of Alain Resnais. Zulke namen klinken de echte filmminnaar als Bachmuziek in de gespitste oren, want ze verwijzen elk groep met meerdere andere ronkende titels dan nu in de Stuc-programmaat voorkomen. Maar daarom zijn die zeker niet of nauwelijks beter dan degene die je in juni kan bekijken. Steeds op zaterdag dus in de zaal van 't Stuc.

Stuc-film '83

Podiumkunsten in 't Stuc in '82-'83:

Een pas vooruit, een pas op de plaats

(vervolg van p. 8)

Klassiek spektakel

Daarnaast blijft het oorspronkelijke basisidee van de terrassfilms 'ter ontspanning van de blokker' in de eerder genoemde misvatting wel een beetje behouden: elke dinsdag en donderdag kan je voor het slapengaan nog anderhalf uurtje naar de wand van AV komen staren. Toch niet zomaar stomp entertainment evenwel, maar intelligente, waardige kwaliteitsproducten van overal ter wereld en in alle genres. Stuk voor stuk ofwel belangrijke klassiekers uit de Hollywood-geschiedenis (zoals BRINGING UP BABY, DUEL IN THE SUN, THE INFORMER, THE MAGNIFICENT AMBERSONS OF FORT APACHE), ofwel prachtige spektakelstukken (HET BEZETEN MEER, een ongezien en hier onuitgebracht Japans kijkstuk uit de dertigste eeuw, of MOVIE MOVIE, een Amerikaanse glitterproductie in geëigende Hollywoodstijl van musicalmeester Stanley Donen), ofwel spitse, soms wat wrange komedies (zoals het Joegoslavische, bekoorlijke WHO IS SINGING OVER THERE? en het typisch legmatiek-Britse THE MAN IN THE WHITE SUIT).

Enfin, het heeft geen zin dat ik er hier nog verder op in ga... Het bestek is te beperkt en het mogelijke commentaar te omvattend. Het lag inderdaad eerst in mijn bedoeling om de films allemaal afzonderlijk even te typeren, maar vermits er een begeleidende brosjure van 't Stuc bestaat die de films elk kort schetst in hun achtergronden, verwijs ik liever daarnaar. De aandacht weze alleen even getrokken. Weet dat je iets mist, als je aan deze oproep weerstaat: Allen Daarheen!!

J.H. Verbanck

Wie dit leest, is gek

Shakespeare laat Macbeth ergens zeggen: 'Life is but a tale told by an idiot, full of sound and fury, signifying nothing'. Of de kreten en het gefluister van schizofrenen en psychotici betekenisloos is, is zeer de vraag; vast staat in ieder geval dat er iets met hun taal, met de taal aan de hand is... 'Il faut dénaturer toutes vos syllabes' schreef Aimable Jayet, slagter, daarna schizofreen, in een tekst opgenomen in RASTER 24, een aflevering van dit literaire tijdschrift volledig gewijd aan gestoorde en verstoore teksten en aan de problematiek taal - waanzin - literatuur.

Want ook in de literatuur heerst in deze twintigste eeuw het getier van een modeme inrichting. Teksten slaan wartaal uit; de symboliek en schriftuur wordt hermetisch en lijkt enkel naar zichzelf te verwijzen, zonder verband met een buitenaarlijke werkelijkheid. De communicatie wordt 'verstoord' of blijkt problematisch. Hedendaagse literaire teksten, - van Joyce tot Beckett, van Mallarmé tot de Vijftigers - vertonen dan ook opvallende formele gelijkenissen met 'gestoorde' teksten van zogeheten psychotici. Zo'n overeenkomst kan natuurlijk verklaard worden aan de hand van het romantisch geloof dat elke kunstenaar ook een beetje, of zelfs

Het jaar begon met een feestweek: 5 jaar werking. In die vijf jaar is 't Stuc veel meer gaan betekenen dan een gewoon studentenkultuurcentrum, zoals dat in andere universiteitssteden gebruikelijk is. 't Stuc is een katalysator geweest in de discussie van de huidige cultuurpolitiek en haar alternatieven, maar heeft zich ook ontpopt tot een centrum waar het theateronderzoek, het experiment centraal is komen te staan. Theo Van Rompay, de man die zich met de Stuc-productie bezighoudt, beweerde vorig jaar: 'Als 't Stuc in de goede zin verder evolueert, is er binnen de vijf jaar een actieve theaterscene ontstaan in en rond 't Stuc'. Een theaterscène die zou moeten groeien uit de combinatie van programmatiek (het alert houden van de denkbeelden omtrent de podiumkunsten), cursussen (en eigen opleiding realiseren) en de eigen productie(s). De vraag is, of er op dat gebied vooruitgang geboekt is dit jaar voor theater en voor dans. Dat zijn de twee podiumkunsten waar 't Stuc zich op concentreert.

Theater zit duidelijk in de lift. Ondanks de personeelsmoeilijkheden en het krappe budget dit jaar, kon 't Stuc keer op keer een schitterende affiche brengen, met o.a. Epigonen-theater, een hereniging van Roelof Hartplein 9 (dat ook in het buitenland op toernooi ging), Als in de oorlog van AKT, het schitterend dans-theater Midnight Mail van Amy Gale, U bent mijn moeder van het werktheater, Torquato Tasso, de vrnj ophefmakende productie van Jan Decorte, waarin Goethe in zijn hemd gezet wordt, Kallidewey van Baal, het Objektentheater, Tone Brulin met

Gilgamesj, De dans van de buitenaar van Jozef Van Den Berg, Theater zoals te voorzien en te verwachten was van Jan Fabre (uniek, en volgend jaar nogmaals te zien tijdens het Klapstukfestival), An Ideal Husband van Wilde door het onafhankelijk toneel, en als hekkensluiter de tweede Stuc productie: Koning Oedipous, een questie, in een regie van Paul Peyskens, die ook tekende voor de regie van Roelof Hartplein 4.

Paul Peyskens is ook de man die de theatercursussen van 't Stuc verzorgt. Zowel zijn productiekunst als de cursussen bewijzen dat er dit jaar verdere stappen gezet zijn naar een alternatieve theaterpraktijk, in opvoering en opleiding. Die stappen werden ondersteund door enkele discussierondes (een verderzetten van de pogingen om een discussieforum te creëren, die met 'De noodzaak van...' begonnen waren), o.a. met Karl-Ernst Hermann, die de scenografie van La Clemenza de Tito verzorgde, voor de Munt, en Carlos Tindemans, en Jan Decorte.

Met Oedipous haalde Peyskens eveneens Decorte in: King Lear en Oedipous vertonen verwantschap, in

aanpak, die in het verlengde ligt van een nieuwe visie op de 'rol' van acteurs en regisseurs, die stoelt op een zo akkuraat mogelijke tekstanalyse. Het heeft dan ook geen verwondering te wekken dat Jan Decorte zeer waarschijnlijk cursussen zal geven in 't Stuc volgend jaar, en dat ook Jan Fabre hier te gast zal zijn voor een workshop van twee maand.

Deze intieme band tussen programmatiek, productie en cursussen is op dansgebied niet gerealiseerd. Hoewel er volgend jaar wel een veertiendaags dans-Klapstukfestival zal zijn, ligt een eerste eigen dansproductie niet in het verschiet. De oorzaken daarvan zijn veelvuldig. Er is het publiek. Er bestaat lang niet zo veel controverse en discussie over dansvoorstellingen als over theater: iets wordt goed of slecht bevonden, hoewel weinigen een vast omlijnd idee hebben over de mogelijke benaderingen van het fenomeen beweging op muziek. Dat hebben de meeste mensen wel waar het om-akteren van een tekst gaat. Er zijn trouwens nauwelijks Vlaamse danskritici aan te wijzen die een dergelijk denken zouden kunnen stimuleren.

Een zelfde gebrek aan profiel kenmerkt ook de cursussen: de opleiding staat nog in haar kinderschoenen, en er is nu eenmaal geen Paul Peyskens om het materiaal in een bepaalde richting te sturen. Het ontwikkelen van denkbeelden over dans, die een zinvolle productie mogelijk zouden maken, gebeurt nog steeds enkel in zeer beperkte kring.

De dansprogrammatiek werkt dan ook waarschijnlijk niet even stimulerend als de theaterprogrammatiek. Desondanks viel er wel wat te genieten: Fase van Anne-Thérèse De Keersmaecker, Feuilleton van Stichting Dansproductie (amusement maar nogal rommelig), Sue McLennan, Molissa Fenley e.a. De vraag blijft echter bestaan of 't Stuc niet aan een grondige herbezinning toe is over de aanpak van die glibberige podiumkunst, de dans.

Pieter T'Jonck

De Leuvense cafébazen
nodigen iedereen
hartelijk uit
op het Stella uur.

Elke maandagavond
tussen 7 en 8
uur Stella tegen
10 fr!

in alle cafés waar je de sticker
van het Stella uur ziet. Gezondheid!

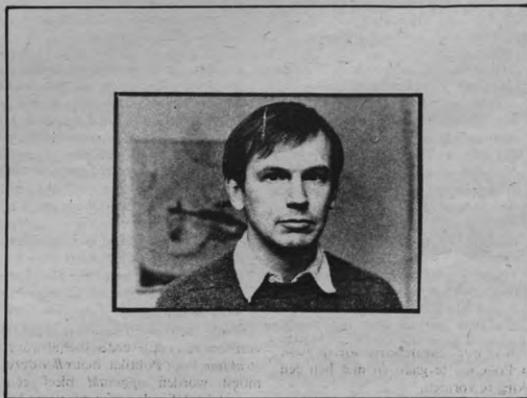

ADVERTENTIE

(vervolg op p. 11)

Hoe onmogelijk is Sonnevi?

Wat hieronder volgt, is een poëzie bespreking. Niks meer, niks minder. En dan nogwel omtrent een auteur die waarschijnlijk niemand kent. Het is zijn eerste werk dat in het Nederlands vertaald werd, en hijzelf is een Zweed. Zeg nu zelf, wie studeert Zweeds om poëzie te lezen? Maar nu de kans er is, laten we dit nieuw produkt, of beter talent, niet liggen.

Je zou kunnen denken dat poëzie het geprivatiseerde eiland van doemdenkers is. Je zou kunnen stellen dat poëzie zwaart op wit moet zijn. Je mag misschien vermoeden dat poëzie niks met wetenschap te maken heeft. Je verbindt misschien poëzie met dromers, losbollen of bedpeissers. Nee, met *Göran Sonnevi* is het anders gesteld.

Beeld je een man in die ergens op een bescheiden podium met een slecht ingestelde spot zijn verzen staat te proklameren. Een publiek dat politiek onzeker leeft, dat wetenschap naar laboratoria verhuisd heeft, dat intellectueel uitgehold is en dat al lang niet meer hunkert naar 'zin'. Aanvankelijk haakt Sonnevi in. Hij gaat, als ieder ander mee op de grauwe weg:

*'Maar er zijn enkel de mensen die hier zijn, versleten, afgewerkt...'
'Je vertelde, dat je een gewzel hebt in je baarmoeder...'
'Een smal water slechts scheidt ons van de dood...'
'Ik, de stukgehakte praat Praat ook stukgehakt zodat jij me maar gedeeltelijk zult verstaan.'*

Deze beginverzen begrijpt iedereen. Het zijn simpele woorden voor complexe realiteiten. De stem van de symbolisch geworden drenkeling. Tegen deze harde korst van bloed en onmacht stuit Sonnevi voortdurend. Er telkenmale door getroffen en door ondergedompeld, maar er ook telkenmale als revolutionair tegen aankijkend. Tussen deze opgekropte angst en woede ontwaart zich de hoop of droom of 'anders', op 'beter'. Een kort moment een glimlach, een deur op een kier, een wegwijzer in het doolhof, een knipoog:

'Tussen de tralies, tussen de stenen, de molekulen van de muur Tussen de gevangnissen van de mensen die elkaar onderdrukken, zichtbaar en onzichtbaar De vlugge beweging, de onverwachte draait met het hoofd, ogen, lippen De vlugge sprong... biestigtoed Daar, het opene...

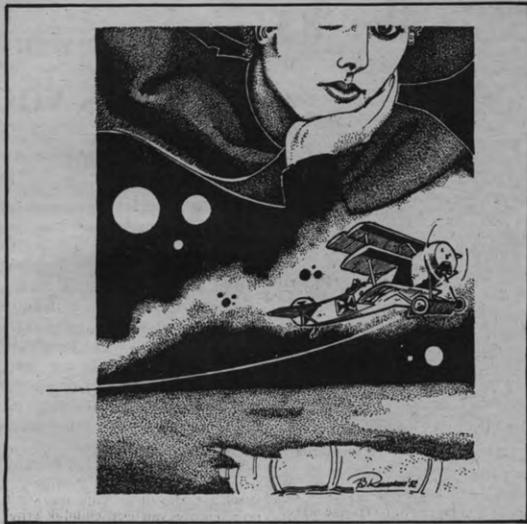
Steeds opnieuw die spanning tussen verstikkende maatschappijstructuren en een samenleving op mensenmaat. We moeten Sonnevi zijn poëzie vooral, maar niet uitsluitend, op politiek vlak situeren. Ook in de vorm uit zich deze spanning, maar dat zou ons te ver voeren.

Het bijzondere aan Göran Sonnevi is dat hij op dit punt verrast. Hij doorbreekt, schept afstand, sintetiseert, interpreteert. Hij haalt als het ware die droom dichterbij hoorbaar. Hij voert deze spanning niet tot een duel, maar laat het onmogelijke met het mogelijke konverseren.

Verder ga ik Sonnevi hier niet ontleden. Wel laat ik de dichter nog heel even op het podium verschijnen. (Zie elders op deze pagina.) Givehim a spot, that he can play.

Bernard Dumoulin

Göran Sonnevi, *Het onmogelijke*. Uitgeverij Masegelfonds, verspreiding voor Vlaanderen: Kriak, 72-biz, 345 fr. 0250910 1311 033

Een smal water slechts scheidt ons van de dood Ik voel het als ik er nabij ben Dan is er het beeld van de geboorte ver weg met mijn naam dat komt

Op een keer vloog ik en ik kon niet meer dalen Dat vergeet ik nooit Ik lig ook in een graf, op een bepaalde plek op een bepaalde plaats Mijn naam staat er Ik vloog zonder vleugels, want die had ik niet nodig Jij die ik zoek, overal, bijna in ieder-

een! Jij die hier bent dicht naast mij en maar een hand hoeft uit te steken

Heb jij ook gevlogen? Maar het volstaat niet eren te zijn van hen die over ons van hen die begraven zijn Alles heeft vleugels Alles is dood, rust onder de grond in kamers

Wij leven ook Ook ons leven is leven En zeg nu niet dat dit niet reëel is De last, de druk op het voorhoofd De plotselinge bevrijding, de glimlach, fonkelend uit de duisternis Elke dag, een kort moment, op straat, aan de deur, binnen, naar je gezicht toe Jij wilt niet, ik wil niet zo leven

De langzame speerpunt recht in ons leven Dat we geen macht hebben over ons leven De glimlach diep uit 't leven van ons lichaam Jij vergezelt mij niet in de ruimte noch in de dood Jij leeft je leven met mij en de kinderen, en geboren en een on-

geboren Jij vergezelt me ver, lang Jij trekt me niet omlaag Jij ontvangt als ik je kan beminnen en je geeft me jouw liefde Jij leeft je leven in de wereld met mij Er is alleen maar deze wereld met jou

Göran Sonnevi

Duik zorgeloos de vakantie in.

ADVERTENTIE

Voor je valiezen en reiskoffers pakt, kom je best eens langs bij de KB. Het KB-vakantiepakket geeft studenten immers een stevige garantie voor een zorgeloze vakantie. Zo kan je bij de KB terecht voor vlotte betaalmiddelen in binnen- en buitenland. Denk maar aan euro travellers cheques of vreemde munt. En in eigen land en Frankrijk heb je met Bancontact steeds je bankrekening bij de hand. Bovendien biedt de KB je reisverzekeringen van VAB of Travel Assistance die je een uitgebreide dienst- en hulpverlening garanderen. Loop eens langs bij de KB. Zo duik je zorgeloos de vakantie in.

Enkele kantoren in de omgeving van KU-Leuven

Mrg. Ladeuzeplein 15*	Naamsestraat 173
Sint-Jacobsplein 9/10	Diestsesteenweg 19, Kessel-Lo
Naamsestraat 14	Tiensesteenweg 93, Kessel-Lo
Justus Lipsiusstraat 20a	Naamsesteenweg 130, Heverlee*
	Geldenaaksebaan 149, Heverlee

KB KREDIETBANK
Service begint bij het betere onthaal.

* Om je nog beter te dienen blijft dit kantoor op vrijdagavond open tot 18.45 u.

Zaterdag 28 mei

FILM 9.45 u. Vooruitgang, voor wie? (Whose progress?), een productie van Education Media, London (GB, 1982); documentaire over voor en tegen van de nieuwe technologie. In ABVV 'Ons Huis', Vrijdagmarkt 9, 9000 Gent (Distr. Bevrijdingsfilms Leuven).

FILM 20.30 u. Der Amerikanische Freund van Wim Wenders (BDR, 1977). In animatiezaal 't Stuc.

Maandag 30 mei

FILM 20.30 u. De man met de camera van Dziga Vertov (USSR, 1929). In Aud. Vesalius. Toegang 60/50. Org. De Andere Film (DAF).

Zondag 19 juni: Nationale Betoging

15.00 u. op Rogierplein te Brussel. Solidariteit met Midden-Amerika - neen aan de VS-Interventie. Org. anti-interventiefrent. Info 02/230 9697.

Zondag 23 oktober

VREDESBETOGING op 't Rogierplein in Brussel

Tentoonstellingen

Tot 31 mei Robert Neynck in Faculty Club (10-12 u.; zondag 10-12 u.; zaterdag gesloten).

Tot 17 juni Lulster van Leuven met 15 kunstenaars. In Kunstgalerie Embryo, Naamsestraat 49.

TERRASFILMS IN 'T STUC

31/5: **DUEL IN THE SUN** (1946, King Vidor, USA)
 02/6: **CUL DE SAC** (1966, Roman Polanski, Eng.)
 07/6: **MOVIE MOVIE** (1978, Stanley Donen, USA)
 09/6: **BRINGING UP BABY** (1938, H. Hawks, USA)
 14/6: **WIE ZINGT DAAR ZO?** (1980, S. Sijan, Joeg.)
 16/6: **THE HOUSE BY THE RIVER** (1949, F. Lang, USA)

21/6: **THE INFORMER** (1936, John Ford, USA)
 23/6: **THE MAGNIFICENT AMBERSONS** (1942, Orson Welles, USA)
 28/6: **FORT APACHE** (1948, John Ford, USA)
 30/6: **THE MAN IN THE WHITE SUIT** (1951, Alexander Mackendrick, Engeland)

vertoningen steeds om 22.30 à 23.00 u. (bij hondweer in animatiezaal 't Stuc), gratis

ZATERDAGFILMS

04/6: **PICNIC AT HANGING ROCK** (1976, Peter Weir, Australië)
 11/6: **PROVIDENCE** (1976, Alain Resnais, Frankrijk-Zwitserland)
 18/6: **PROFESSIONE REPORTER** (1975, Antonioni, Italië-Frankrijk-Spanje)
 25/6: **IL GIARDINO DI FINZI CONTINI** (1971, Vittorio De Sica, Italië-BRD)
 02/7: **THE SERVANT** (1963, Joseph Losey, Engeland)

vertoningen om 20.30 u. In de animatiezaal van 't Stuc

MEDEWERKERS AAN VETO 30:

Wilfried Allaerts, Relinde Baeten, Luc Baltussen, Tim Buyle, Filipie Canfijn, Mieke Cantineaux, Paul-Emmanuel Casier, Lut Chaltin, Toon Clarysse, Jean de Bèthune, Francis De Groot, Peter De Jonge, Dirk De Naegel, Ignace De Somer, Bernard Dumoulin, Mark Eelen, Polleke Fotozet, Jean-Pierre Goetghebuer, Noël Herteleer, Frans Jacobs, Guido Janssens, Ineke Leemans, Marcel Meus, Chris Meulijzer, Peter Moors, Pol & Sokkers (alweer, maar andere deze keer), Bart Ramakers, Klaas Tindemans, Pieter T'Jonck, Rik Umans, Guy Vandenbrande, Leo Vander Aa, Jos Vandikelen, Eric Vanhaeren, Luc Vanheerentals, Ludwig Van Heucke, J.H. Verbanck, Koen Verboven, Paul Verduyck, Wim Verhelst, Ingeborg Verplancke

OIKONDE

Oikonde tracht sinds jaren in het Leuvense tegemoet te komen aan de noden van thuisloze mensen. Om dit te bereiken doet Oikonde een beroep op VRIJWILLIGERS: werkenden, doppers, thesismakers, studenten... Opleiding en diploma's lijken ons niet zo belangrijk. Wat vooral tel is is bereidheid de confrontatie te wagen met de noden van anderen en een rol te spelen bij het zoeken naar een oplossing.

Wij zijn momenteel op zoek naar:
 - INWONENDE VRIJWILLIGERS die bereid zijn een jaartje te gaan samenwonen met enkele thuisloze mensen in een Oikondehuis.
 - INSLAPERS om regelmatig met de bewoners van het crisisopvangcentrum (het jongerenopvangcentrum) een avond door te brengen en te blijven overnachten.
 - Macht je geïnteresseerd zijn, aarzel dan niet contact op te nemen met het secretariaat, Tiessevest 17 te 3200 Kessel-Lo, Tel. 016/22 96 13

Alleen verwanten

(vervolg van p. 8)

ontleent aan de beoordeling van de artistieke prestaties: bij een verlag van bijvoorbeeld een betoging geeft het aantal deelnemers meestal meteen het belang ervan aan, maar bij een toneelvoorstelling is de publieke belangstelling geen overheersende factor, integendeel vaak. Theaterproducties moeten beoordeeld worden als artistiek en niet als sociaal verschijnsel. De dogmatiek of de onkunde van een aantal hierboven geciteerde critici maken deze recensies fundamenteel irrelevant. De criteria zijn ofwel onbetrouwbare, ofwel onbetrouwbaar. De journalistiek correcte recensies geven wel een betrouwbaar beeld van het Vlaamse theaterlandschap, maar om de bijzondere relevantie te beoordelen is een uitgebreide analyse broodnodig.

En dit laatste is enkel te vinden bij de Veto-recensies. Dit is geen konklusie om bij te juichen want het akcentueert de gebreken van de Vlaamse theaterkritiek: vrijblijvendheid en angst om standpunten in te nemen enerzijds, en nonchalance (letterlijk kortzichtigheid) en zelfingenomenheid anderzijds. De dialoog tussen makers en publiek valt stil, omdat niemand de aandachtigheids die per definitie in het avond-garde-theater aanwezig is, kan of wil ophelderen. Zowel theatermakers als toeschouwers worden aan hun lot overgelaten en raken gefrustreerd.

Drogredenen

Er zijn twee problemen waar de kritici zich achter kunnen verschuilen: het gebrek aan aandacht vanwege hoofdredacties over het verschijnsel theater — er wordt nu zelfs al geklaagd dat er teveel over toneel verschijnt — en de jammerlijke kwaliteit van het Vlaamse theater in het algemeen, dat de

recensenten er niet toe zou aanzetten ernstige criteria te ontwikkelen. Geen van beide elementen is echter een alibi om het gebrek aan relevante kritiek te verdoezelen. Net het tegendeel is waar. Teveel recensies? Goed, dat er dan niet meer over Het MMT, de KVS en Antigone Kortrijk wordt geschreven. Geen kwaliteit? Dan moeten die producties waarin wel ernstig werk wordt geleverd de recensent juist aanmoedigen om een even ernstige feedback te leveren.

De essentie voor een theaterrecensent, zeker in een krant of op de radio, is niet een uitgebreide literatuurhistorische of filologische achtergrond, maar een nauwkeurige kijkhouding, en, op theoretisch vlak, een inzicht in het communicatieproces dat zich in een theaterruimte afspeelt. Wordt er gecommuniceerd of niet gecommuniceerd, dat is de question. De kode of de grammatika waarin er

gecommuniceerd wordt en waarmee betekenissen ontstaan, staat per definitie buiten discussie, dat is het autonome terrein van de maker. De kritiek moet oordelen of een ander werkt, los van zijn behoeftenpatroon en zijn niet-semiotische premissen.

Als de beoordeling van een communicatieproces misloopt, stukt ook de dialoog tussen publiek, kritiek en theatermakers. En daar zijn alleen de critici zelf niet het slachtoffer van.

Klaas Tindemans

- (1) Georg Hensel, *Theater in der siebziger Jahre*, Frankfurt, 1982.
- (2) Wim Marjén, *Een kraai die leed kraast in de taal*, Kultuurleven, 1982, p. 506-516.
- (3) Hugo Meert, *De dood voorbij*, Het Laatste Nieuws, 6.5.1982; (*) Hugo Meert, *Vlachse zoektocht*, Het Laatste Nieuws, 14.4.1983.
- (4) E.V., *De sprong uit het raam*, Knack, 10.11.1982.
- (5) L. Meyers, *De nieuwe esthetiek als nieuwe theateraansprijfe*, Spectator, 20.11.1982.

The end of the show

De negende jaargang van Veto zit erop. Het secretariaat gaat toe. De medewerkers slaan na de bedwelmende roes van een academiejaar vol on-akademische besomeringen in een blokpaniek om in ekstrems september nog te halen. Kortom: *de maat is vol en mijn kop is toe*.

Wat betekent dat voor u, buiten het feit dat u wekelijkse portie leesvoer vanaf heden zal ontbreken, hetzij in uw eigenste duivenkot waar het trouw beestje er elke vrijdagochtend mee komt binnengevlogen, hetzij in de Almalakken? Er is inderdaad meer.

Eerstens kan u een zoekertjes meer plaatsen vanaf heden tot en met augustus. Vanaf september kan dat weer wel. Ook is er geen agenda of berichtjes-achterpagina meer. Vanaf september alweer kan u evenwel naar

hartelust opnieuw activiteiten aankondigen of toelichten. Uw hart luchten omtrent Veto's inhoud in de vorm van lezersbrieven zal ook tot eind september, begin oktober moeten worden uitgesteld. Loop anders eens een paar keer om den blok, kwestie van uw gemoed wat te ontlasten van wrok en ongenoegen.

En tenslotte zal u er vanaf augustus snel moeten (en kunnen) bijzijn om VETootje trouw in de bus te krijgen voor een prikke. Over de nieuwe abonnementsvoorwaarden wordt u in VETO-I van volgend academiejaar uitvoerig ingelicht.

Rest mij nog u dag met het handje te wuiven en veel plezier met de lustrum-VETOjaargang van 1983-1984. *Mor ni mè mè ma dan wel*. Vandaar nog eens ekstra: daaaag met het handje!

J.H. Verbanck, redaktie-sekretaris VETO 1982-83.

ZOEKERTJES

- Te koop elke dag vers geplukte aardbeien te bekomen van eigen kweek bij Duerinckx, Baan Leuwendiest 119 te Sint-Joris-Winge.
- Het VLUCHTNIJS VOOR VROUWEN TEGEN MISHANDLING ZOEKT VRIJWILLIGSTERS VOOR NU! TEL. 201273.

- Nieuwe KMO in het Heverleese zoekt voor spoedige indiensttreding 1 barjuffrouw (m/v) voor 's nachts, 1 J.R. voor in de vitrine. Aanmelden met handgeschreven curriculum vitae na 21 uur, BARMASSAGE Pr. 13j.dial.7.
- Gezocht: huis (5 à 7 personen) te Leuven vanaf sept-okt, leeft in goede staat (succesvolle tip = 1 bak bier).

Roel van de Wijngaert Parkstraat 202 of Joost Romanus Lerkenveld Waversebaan 220, Heverlee.

- Chris doet al uw typwerk vooral snel, verzorgd en met veel ervaring (IBM-C met verschillende lettertypes) tel. tot 12.00 en na 18.00 u. 016/563998 (ook in weekend). Kom halen indien nodig.

COLUMN

Uit het boeiende leven der kultuurencensenten wanneer dit verschijnt is het al weer zowat een maand geleden dat de Canadese zangeres Joni Mitchell te gast was in het Koninklijk Cirkus te Brussel; en dat een zekere DD in de Standaard neerschreef dat 'Joni Mitchell heel clean en bestudeerd om de hoek is komen kijken. Een modieuze streepjespak, en daarbij een pet om op te vallen. Op elk moment kon men raden wanneer die pet zou worden afgezet, wanneer de jas zou worden uitgetrokken'. Ik begrijp dat deze recensent nog in de ban vertoefde van het Eurovisie-showfestival dat het week-end daarvoor had plaatsgevoonden.

Over de voorspelbaarheid van Joni Mitchell's concert. DD beschikt over een goede termometer die hem toelaat het moment te voorspellen waarop het voor Joni te warm wordt en zij dus haar pet enzovoort... DD heeft echter spijtig genoeg niet opgemerkt dat vrijwel geen van haar nummers gebracht werden zoals ze op de respectievelijke platen te horen zijn, dat er op los geïmproviseerd werd in het ritme, in de melodie, enz... zodat een onvoorspelbaar (hoewel herkenbaar) nieuw muzikaal evenement uit de bus kwam, zoals dat ook in de jazz gebruikelijk is. Joni Mitchell deed nochtans haar best om DD's waarnemingsvermogen niet met showelementen te vertroebelen.

Uit het boeiende leven der filmcritici: Patrick Duynslaeger, die van de Nack weet-je-wel, is een meester in het op papier zetten van ronkende zinsneden, maar dat in-

teresseert me in feite niet. Ik grijp even terug naar de bespreking van de film 'Ghandi' van enige tijd geleden. Wat me over deze film bijgebleven is — via de film van Attenborough — is het doorzicht om in elke conflictsituatie tot de kern van het probleem door te dringen, en zijn houding toe te spitsen op de concrete omstandigheden. Twee voorbeelden hiervan, uitgewerkt in de film, (de zgn. 'Tekstelooflog' en de 'Zoutoorlog'), tonen aan hoe hij de Britten door economische nederlagen op de knieën dwong. Patrick Duynslaeger: 'Ghandi haalde zijn slag thuis dankzij het schaamtegevoel van de Britten die per slot beschaafde onderdrukkers waren en omdat hij zijn lijden met behulp van de massamedia kon tentoonspreiden. Dezelfde taktiek zou met de Nazi's als tegenstander niets hebben uitgehaald, zou ook de joden in de concentratiekampen weinig geholpen hebben (volgens Gandhi hadden ze met waardigheid naar de gasovens moeten stappen)'. Inderdaad, toen de gaskranen al openstonden was het waarschijnlijk reeds te laat, maar kom me niet vertellen dat in heel Europa (in Nederland, België, Zwitserland zowat als in Polen), reeds voor de oorlog goed en wel bezig was, men niet een goede hand heeft geholpen om deze Joden, bij manier van spreken, op de trein te zetten. Ik denk m.a.w. niet dat sociale verdediging enkel op het saboteren van de gaskranen zou geslagen hebben.

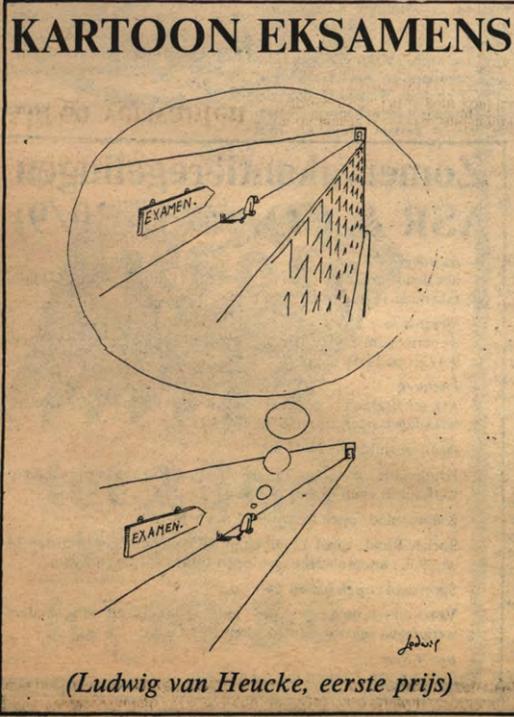
Tom Lanoye doet er tenslotte in *De Zwijger* nog een schep boven op. Zijn ironisch bedoelde uitspraak, dat hij wel eens in de huid van een Brits officier ten tijde van Ghandi zou wille, kruit-

pen, krijgt een 'wrang bijmaakje als naar het einde van het stukje blijkt hoe goed hij in feite in die huid past. Of zoals P.D., Pauline Kael in de *New Yorker* citierend: 'Toen ik de bioscoop uitkwam voelde ik me zoals de Britten zich moeten gevoeld hebben toen ze Indië verlieten: uitgeput en opgelucht'.

Mahatma voor de Indiërs, half-naakte fakir voor Churchill en de Westerse wereld. Zelfs de massamedia — film inclusief — kunnen daar blijkbaar niet veel aan veranderen. Maar film is toch fictie, hoor ik opwerpen! Fictie om het reële te ontvluchten, of om er meer over te weten te komen? Voor de *Nouveaux Philosophes* bestaat er geen realiteit, maar daar zijn de miljoenen hongerieters uit die derde wereld en elders vet mee.

Ik denk dat Einstein hoegenaamd geen gemagnetiseerd water bedoelde toen hij het had over onze taak tot verruiming van onze waarneming. Een anekdote: Op 31 augustus 1952 woonde Himmler de executie bij van een groepje Russische Joden. Toen hij de uitwerking van het eerste salvo zag, viel hij bewusteloos. Nadat hij was bijgekomen, zag hij hoe twee vrouwen, die niet dodelijk geraakt waren en bloedend verder kropen, van dichtbij moesten worden afgemaakt. Himmler verloor toen alle zelfbeheersing. Hij gaf het bevel dat vrouwen en kinderen voortaan niet meer mochten gefusilleerd worden en dat men moest zoeken naar meer 'humane' executiemethodes. Hij was niet de enige met een beperkt waarnemingsvermogen.

W. Allaerts

(Ludvig van Heucke, eerste prijs)